

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Αποτελέσματα της Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον 3ο γύρο ανάλυσης της αγοράς εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα), σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, όπως ισχύει τροποποιηθείσα (Άρθρο 17 του Ν. 4070/2012 [ΦΕΚ82/Α/10.04.2012]) – ΜΗ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ιούνιος 2013

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ.....	5
2.1	ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	5
2.1.1	Παρατήρηση 1.....	5
2.1.2	Παρατήρηση 2.....	7
2.1.3	Παρατήρηση 3.....	8
2.1.4	Παρατήρηση 4.....	8
2.1.5	Παρατήρηση 5.....	9
2.1.6	Παρατήρηση 6.....	10
2.1.7	Παρατήρηση 7.....	11
2.1.8	Παρατήρηση 8.....	12
2.1.9	Παρατήρηση 9.....	15
2.2	ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΟΡΑΣ.....	15
	E1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων;	15
2.2.1	Παρατήρηση 10.....	15
	E2: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας ανήκουν σε χωριστές αγορές;	18
	E3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;	18
	E4: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι κλήσεις προς κινητό ανήκουν στην ίδια αγορά με τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις;	18
2.2.2	Παρατήρηση 11.....	18
	E5: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι κλήσεις προς τους λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με τις αστικές, υπεραστικές και τις κλήσεις προς κινητό;.....	19
2.2.3	Παρατήρηση 12.....	19
2.2.4	Παρατήρηση 13.....	20
	E6: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην υπό εξέταση αγορά;	21
2.2.5	Παρατήρηση 14.....	21
	E7: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες;	21
	E8: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η ελληνική επικράτεια;	22
2.3	ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΤΡΙΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ.....	22
	E9: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της EETT σχετικά με την πλήρωση του πρώτου κριτηρίου;	22
	E10: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της EETT σχετικά με τη μη πλήρωση του δεύτερου κριτηρίου και συνεπώς την αποτυχία του τεστ των τριών κριτηρίων;.....	22
2.3.1	Παρατήρηση 15.....	22
2.3.2	Παρατήρηση 16.....	23
3	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	25
4	ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	26

4.1	CYTA	27
4.2	FORTHNET	28
4.3	HOL	37
4.4	ON TELECOMS	42
4.5	OTE	47
4.6	VODAFONE	58
4.7	WIND	63

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 29.04.2013, η ΕΕΤΤ δημοσίευσε κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης αναφορικά με τον 3ο γύρο ανάλυσης της αγοράς εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα).

Η ΕΕΤΤ προσκάλεσε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς της αγοράς να απαντήσουν στην ως άνω διαβούλευση, η οποία διήρκησε από 29.04.2013 έως 29.05.2013.

Η παρούσα αναφορά παρουσιάζει τη σύνοψη των απαντήσεων των συμμετεχόντων στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης (τηρουμένης της ανωνυμίας αυτών), καθώς και τις απαντήσεις της ΕΕΤΤ αναφορικά με τα βασικότερα σημεία των παρατηρήσεων των ως άνω συμμετεχόντων. Ειδικότερα, στην Ενότητα 2 της παρούσας αναφοράς παρατίθενται τα κυριότερα σχόλια των συμμετεχόντων στη Διαβούλευση καθώς και οι απαντήσεις της ΕΕΤΤ επ' αυτών. Στην Ενότητα 3 της παρούσας αναφοράς παρουσιάζονται τυχόν προτεινόμενες τροποποιήσεις/ ενημερώσεις που η ΕΕΤΤ προτίθεται να πραγματοποιήσει στο κείμενο της ανάλυσης της αγοράς. Τέλος, στην Ενότητα 4 παρατίθενται αυτούσιες οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων στη Διαβούλευση εξαιρουμένων των στοιχείων εκείνων των απαντήσεών τους που έχουν χαρακτηριστεί από τους συμμετέχοντες ως εμπιστευτικές.

2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

2.1 Γενικές Παρατηρήσεις

2.1.1 Παρατήρηση 1

Τρεις συμμετέχοντες θεωρούν ότι ο ΟΤΕ εξακολουθεί να έχει τη δυνατότητα να προβαίνει σε πρακτικές συμπίεσης περιθωρίων ή ληστρικής τιμολόγησης και μάλιστα ότι εξακολουθεί να εφαρμόζει μια σταθερή πρακτική να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ προς έγκριση πακέτα σε τιμές, οι οποίες, εάν εφαρμόζονταν, θα αποτελούσαν πρακτική συμπίεσης περιθωρίου. Οι συμμετέχοντες καλούν την ΕΕΤΤ να εκτιμήσει τις επιπτώσεις που θα έχει η ενδεχόμενη απορρύθμιση και με την σχετική απόφασή της να διασφαλίσει, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα, την διατήρηση και ενίσχυση του ανταγωνισμού.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι εκτίμησε τις πιθανές επιπτώσεις που θα επιφέρει η απορρύθμιση της αγοράς εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες.

Συγκεκριμένα, αναφορικά με τις υποχρεώσεις σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων/υπηρεσιών (bundling), η ΕΕΤΤ τονίζει ότι οι εν λόγω υποχρεώσεις που αφορούν τις υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης εξακολουθούν να υφίστανται δυνάμει της απόφασης της ΕΕΤΤ ΑΠ 614/011/2011 (ΦΕΚ 1907/Β/30.08.2011). Σύμφωνα με την ως άνω απόφαση ο ΟΤΕ δύναται να προβαίνει σε αλληλένδετη πώληση προϊόντων/υπηρεσιών (bundling), υπό την προϋπόθεση ότι δεν παραβιάζει τις διατάξεις περί ελεύθερου ανταγωνισμού και υποχρεούται κάθε φορά που επιθυμεί να προβεί σε αλληλένδετη πώληση προϊόντων/υπηρεσιών (bundling), καθώς και σε περιπτώσεις που επιθυμεί να τροποποιήσει τους όρους κάποιου πακέτου/προσφοράς, να κοινοποιεί εκ των προτέρων στην ΕΕΤΤ την πρότασή του, συνοδευόμενη με όλα τα απαραίτητα στοιχεία. Ο έλεγχος για επιθετική τιμολόγηση ή συμπίεση περιθωρίου γίνεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία και το μοντέλο του Παραρτήματος Ι (Καθορισμός μεθοδολογίας και γενικές αρχές μοντέλου εξέτασης των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή/και συνδυαστικών υπηρεσιών των επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην αγορά) της ΑΠ ΕΕΤΤ 595/013 (ΦΕΚ 533/Β/06.04.2011).

Δεδομένου ότι οι υπηρεσίες κλήσεων που προσφέρει ο ΟΤΕ παρέχονται σε συνδυασμό με τις υπηρεσίες πρόσβασης (αλληλένδετη πώληση), ο ΟΤΕ συνεχίζει να υποχρεούται να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ προς έγκριση την προτεινόμενη τιμολογιακή πολιτική του αναφορικά με συνδυαστικά πακέτα/προσφορές, συνοδευόμενη από όλα τα απαραίτητα στοιχεία προκειμένου η ΕΕΤΤ να ελέγξει την συμμόρφωσή του για την αποφυγή πρακτικών που περιορίζουν τον ανταγωνισμό όπως ληστρική τιμολόγηση ή συμπίεση περιθωρίου.

Όσον αφορά τις υποχρεώσεις ελέγχου τιμών, διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης, η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι οι ως άνω υποχρεώσεις είχαν επιβληθεί κατά το 2^ο κύκλο ανάλυσης των αγορών εθνικών κλήσεων προκειμένου να προωθήσουν τον ανταγωνισμό και να διασφαλίσουν, κατά το μέγιστο, όφελος για τους τελικούς χρήστες σε επίπεδο τιμής, επιλογών και ποιότητας. Δεδομένου ότι από την ανάλυση της ΕΕΤΤ κατά τον τρίτο κύκλο προκύπτει ότι η σχετική αγορά έχει τέτοια χαρακτηριστικά που θα τείνει με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, η ΕΕΤΤ κρίνει ότι δεν υφίσταται πλέον η αναγκαιότητα διατήρησης των εν λόγω υποχρεώσεων.

Αναφορικά με τις υποχρεώσεις υποβολής στοιχείων κόστους και κοστολόγησης, η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι ο κυρίαρχος πάροχος εξακολουθεί να υπόκειται, δυνάμει της ΑΠ ΕΕΤΤ 482/051/26-5-2008 (ΦΕΚ1151/Β/24.06.08), άρθρο 4, στην ανωτέρω υποχρέωση και συγκεκριμένα να συμπεριλαμβάνει στο σύστημα ΠΚΚ–ΤΚ τις σχετικές με την παρούσα αγορά υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες, παρότι δεν υπόκεινται σε υποχρέωση ελέγχου τιμών/κοστολόγησης με βάση το εν λόγω σύστημα, μοιράζονται κόστη με υπηρεσίες για τις οποίες ο ΟΤΕ έχει υποχρέωση να παρέχει κοστολογικά στοιχεία, με βάση το σύστημα ΠΚΚ–ΤΚ. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 5 της ίδιας απόφασης, ο ΟΤΕ οφείλει να συμπεριλαμβάνει στο σύστημα ΜΜΕΚ–ΤΚ όλες τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες, παρότι δεν υπόκεινται σε υποχρέωση ελέγχου τιμών/κοστολόγησης με βάση το εν λόγω σύστημα, μοιράζονται κόστη με τις υπηρεσίες που υπόκεινται σε κοστοστρέφεια ή σε υποχρέωση ελέγχου τιμών/κοστολόγησης με βάση το σύστημα ΜΜΕΚ–ΤΚ.

Τέλος, αναφορικά με την υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού, η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι η ήδη επιβληθείσα υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού στις υπό ρύθμιση αγορές

χονδρικής σε συνδυασμό με τις υποχρεώσεις του ΟΤΕ δυνάμει της ΑΠ ΕΕΤΤ 482/051/26-5-2008 (ΦΕΚ1151/Β/24.06.08), επιτρέπουν στην ΕΕΤΤ την παρακολούθηση της συμπεριφοράς του ΟΤΕ σχετικά με την εφαρμογή της υποχρέωσής του να μην εφαρμόζει πρακτικές διακριτικής μεταχείρισης υπέρ των δραστηριοτήτων του λιανικού του άκρου ή των θυγατρικών ή συνδεδεμένων εταιρειών του.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η απορύθμιση της εν λόγω αγοράς δεν θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία της αγοράς.

2.1.2 Παρατήρηση 2

Ένας συμμετέχων θεωρεί ότι είναι απαραίτητος ο διεξοδικός έλεγχος από την ΕΕΤΤ πριν το λανσάρισμα όλων των προϊόντων λιανικής του ΟΤΕ (μεμονωμένα, συνδυαστικά, εκπτωτικά- προσφορές) που σχετίζονται με τις αγορές λιανικής πρόσβασης και λιανικών κλήσεων προς αποφυγή πρακτικών όπως ληστρική τιμολόγηση και συμπίεση περιθωρίου που περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Επιπλέον ο εν λόγω συμμετέχων θεωρεί ότι η ΕΕΤΤ θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι ο ΟΤΕ δεν προβαίνει σε οποιαδήποτε μορφή σταυροειδούς επιδότησης. Ο ίδιος συμμετέχων υποστηρίζει ότι για τις νέες προσφορές top-up που ο ΟΤΕ ενδέχεται να προσφέρει σε κάποια ήδη υπάρχοντα πακέτα (bundles) θα πρέπει να εξακολουθήσει ο ΟΤΕ να ρυθμίζεται και να ισχύουν όλες οι κανονιστικές υποχρεώσεις των εθνικών αγορών λιανικής πρόσβασης καθώς η top-up προσφορά προσφέρεται ως bundle με τα ήδη υπάρχοντα προϊόντα του ΟΤΕ.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι, όπως αναφέρθηκε και στην απάντησή της στην Παρατήρηση 1, εφόσον οι υπηρεσίες κλήσεων που προσφέρει ο ΟΤΕ παρέχονται σε συνδυασμό με τις υπηρεσίες πρόσβασης (αλληλένδετη πώληση), ο ΟΤΕ συνεχίζει να υποχρεούται να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ προς έγκριση την προτεινόμενη τιμολογιακή πολιτική του αναφορικά με συνδυαστικά πακέτα/προσφορές, συνοδευόμενη από όλα τα απαραίτητα στοιχεία προκειμένου η ΕΕΤΤ να ελέγξει την συμμόρφωσή του για την αποφυγή πρακτικών που περιορίζουν τον ανταγωνισμό όπως ληστρική τιμολόγηση ή συμπίεση περιθωρίου.

2.1.3 Παρατήρηση 3

Ένας συμμετέχων σημειώνει ότι η ΕΕΤΤ δεν συμπεριλαμβάνει στο κείμενο της διαβούλευσης κανενός είδους εκτίμηση για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που θα έχει η απορρύθμιση της σχετικής αγοράς. Ο ίδιος συμμετέχων υποστηρίζει, αφού εκτιμήσει τις επιπτώσεις της απορρύθμισης, η ΕΕΤΤ θα πρέπει είτε να προβλέψει μία μεταβατική περίοδο κατά την οποία θα ισχύουν κάποιες από τις υπό απόσυρση ρυθμιστικές υποχρεώσεις και να επανεξετάσει την απορρύθμιση στο τέλος αυτής της περιόδου, είτε να δώσει στους εναλλακτικούς παρόχους ικανό χρόνο ώστε να προσαρμόσουν την λειτουργία τους και τις διαδικασίες τους στο νέο απορρυθμισμένο καθεστώς.

Με το σχόλιο ανωτέρω για πρόβλεψη μεταβατικής περιόδου για τη μετάβαση από την *ex ante* ρύθμιση συμφωνούν άλλοι τρεις συμμετέχοντες. Δύο άλλοι συμμετέχοντες υποστηρίζουν ότι στη μεταβατική περίοδο, η οποία πρέπει να καλύπτει το διάστημα μέχρι τον επόμενο κύκλο ανάλυσης των χονδρικών αγορών 4 και 5, πρέπει να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις του ΟΤΕ σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων.

Θέση ΕΕΤΤ:

Αναφορικά με τα σχόλια των συμμετεχόντων ως προς την εκτίμηση ενδεχόμενων επιπτώσεων που θα έχει η απορρύθμιση της αγοράς, η ΕΕΤΤ παραπέμπει στην απάντησή της στην Παρατήρηση 1 και επιβεβαιώνει ότι δεν υφίσταται ανάγκη ύπαρξης μεταβατικής περιόδου.

2.1.4 Παρατήρηση 4

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι τυχόν απορρύθμιση των αγορών λιανικής που προτείνονται από την ΕΕΤΤ απαιτεί πλέον την ταυτόχρονη και αποτελεσματική ρύθμιση των αγορών χονδρικής. Επιπρόσθετα ο εν λόγω πάροχος προτείνει να επιβληθεί στον ΟΤΕ στην αγορά χονδρικής πρόσβασης η επιβολή της *ex ante* υποχρέωσης ελέγχου των λιανικών προσφορών ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος που δημιουργείται στις αγορές χονδρικής πρόσβασης την οποία δύναται να εκμεταλλευτεί

ο πάροχος προκειμένου να ενισχύσει τη θέση στις αγορές λιανικής (πρόσβασης και κλήσεων).

Επιπρόσθετα, ένας άλλος συμμετέχων θεωρεί ότι όλες οι κανονιστικές υποχρεώσεις της αγοράς εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες θα πρέπει να μεταφερθούν στις αγορές χονδρικής στις οποίες έχει ΣΙΑ ο ΟΤΕ, ώστε να αποφευχθεί η οποιαδήποτε στρέβλωση του ανταγωνισμού που ενέχει μια ενδεχόμενη άρση ρύθμισης της εν λόγω αγοράς. Άρση των εν λόγω υποχρεώσεων του ΟΤΕ στην υπό εξέταση αγορά πριν την ολοκλήρωση της ανάλυσης αγοράς των χονδρικών αγορών και πριν την επιβολή των υποχρεώσεων αναφορικά με την αλληλένδετη πώληση, θα επιφέρει σοβαρότατο πλήγμα στον ανταγωνισμό.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι η ανάλυση των χονδρικών αγορών θα γίνει με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και ότι δε γίνεται να καθοριστούν οι κανονιστικές υποχρεώσεις πριν τον ορισμό και την ανάλυσή τους. Στο ίδιο πλαίσιο η ΕΕΤΤ αναφέρει ότι τα ρυθμιστικά μέτρα που επιβάλλει κατά την ανάλυση μιας αγοράς στοχεύουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των αστοχιών της υπό εξέτασης αγοράς λαμβάνοντας υπόψη τις Εθνικές συνθήκες. Σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν είναι δυνατή η επιβολή στις χονδρικές αγορές των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που αίρονται στην αγορά Εθνικών κλήσεων χωρίς να προηγηθεί η ανάλυση των εν λόγω αγορών και να αποδειχθεί η καταλληλότητα των υπό άρση υποχρεώσεων.

2.1.5 Παρατήρηση 5

Ένας συμμετέχων θεωρεί ότι η ΕΕΤΤ δεν έλαβε σοβαρά υπόψη της τα οριζόμενα στην παράγραφο 75 των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Συγκεκριμένα, ο συμμετέχων θεωρεί ότι η ΕΕΤΤ με την παρούσα ανάλυσή της, μολονότι αποδέχθηκε ότι ο ΟΤΕ χάνει σταδιακά μερίδιο αγοράς (το οποίο όμως παραμένει πολύ υψηλό, άνω του 50%) και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει τάση προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό, απέφυγε/παρέλειψε να διαπιστώσει εάν παρόλα αυτά παραμένει ως επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση ή, υπό τις παρούσες συνθήκες, στην υπό ανάλυση αγορά δεν υπάρχει επιχείρηση με σημαντική ισχύ.

Θέση ΕΕΤΤ:

Σε αντίθεση με όσα ισχυρίζεται ο συμμετέχων, η ΕΕΤΤ, κατά την εξέταση του δεύτερου κριτηρίου, έλαβε υπόψη όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την αγορά και τη δυναμική αυτής. Όπως αναλυτικά φαίνεται στην υπο-ενότητα 4.2.2 του κειμένου της Εθνικής διαβούλευσης, εκτός από τα μερίδια αγοράς και την τάση τους κατά το διάστημα από τον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης, η ΕΕΤΤ εξέτασε την τάση των τιμών, τους φραγμούς επέκτασης πίσω από τους υφιστάμενους φραγμούς εισόδου και το δυνητικό ανταγωνισμό. Η ανάλυσή της συνεπώς ήταν πλήρης και σύμφωνη με τη σχετική αναφορά του IRG/ERG (ERG(08) 21: ERG Report on Guidance on the application of the three criteria test).

2.1.6 Παρατήρηση 6

Τρεις συμμετέχοντες υποστηρίζουν ότι, ανεξάρτητα από την τελική απόφαση της ΕΕΤΤ αναφορικά με την άρση της ex ante ρύθμισης στην υπό διαβούλευση αγορά, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται απρόσκοπτα το Παράρτημα Ι της υπ' αριθμ. 595/013/10.03.2011 απόφαση της ΕΕΤΤ, το οποίο κρίνεται κεφαλαιώδους σημασίας για τον έλεγχο των αγορών λιανικής. Τονίζουν εξάλλου τη σπουδαιότητα του Παραρτήματος αυτού και για την υλοποίηση των μέτρων της αγοράς λιανικής πρόσβασης ΑΠ ΕΕΤΤ 614/11/08.08.2011 (ΦΕΚ 1907/Β/30.08.2011).

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης προτείνει την άρση των κανονιστικών υποχρεώσεων που συνδέονται με την αγορά εθνικών κλήσεων. Όμως σημειώνεται ότι ο κυρίαρχος πάροχος εξακολουθεί να υπόκειται σε έλεγχο για επιθετική τιμολόγηση ή συμπίεση περιθωρίου σε περίπτωση αλληλένδετης πώλησης προϊόντων/ υπηρεσιών, όπως ρητώς προβλέπεται στη διάταξη Α.ΙΙΙ.1.9.5 της ΑΠ ΕΕΤΤ 614/11/08.08.2011 (ΦΕΚ 1907/Β/30.08.2011), σύμφωνα με την οποία ορίζεται ότι ο έλεγχος για επιθετική τιμολόγηση ή συμπίεση περιθωρίου σε

περίπτωση αλληλένδετης πώλησης προϊόντων/υπηρεσιών που περιλαμβάνει και υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης θα γίνεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία και το μοντέλο του Παραρτήματος Ι (Καθορισμός μεθοδολογίας και γενικές αρχές μοντέλου εξέτασης των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή/και συνδυαστικών υπηρεσιών των επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην αγορά) της ΑΠ ΕΕΤΤ 595/013/2011 (ΦΕΚ 533/Β/06.04.2011). Η τυχόν απορρύθμιση της παρούσας αγοράς και η άρση των υφιστάμενων κανονιστικών υποχρεώσεων που προβλέπονται στην ΑΠ ΕΕΤΤ 595/013/2011 (ΦΕΚ 533/Β/06.04.2011), δεν επιφέρει κατάργηση του Παραρτήματος Ι αυτής, το οποίο εξακολουθεί να παραμένει σε ισχύ.

2.1.7 Παρατήρηση 7

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι η καθυστέρηση απελευθέρωσης της υπό διαβούλευση αγοράς αποστέρησε από τον ΟΤΕ την δυνατότητα να ανταπεξέλθει επί ίσοις όροις στις προκλήσεις του ανταγωνισμού, αλλά και στις προκλήσεις που διαμορφώθηκαν από τα νέα δεδομένα στο οικονομικό περιβάλλον στην χώρα μας. Αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής υπήρξε η σοβαρή στρέβλωση του ανταγωνισμού εις βάρος του ΟΤΕ για δύο και πλέον έτη, ενώ πολύ περισσότερο απέβη εις βάρος των ίδιων των καταναλωτών οι οποίοι, σε συνθήκες διαρκούς μείωσης του οικογενειακού προϋπολογισμού, αναζητούν τρόπους για την ελάφρυνση των οικονομικών βαρών τους.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι κατά τη διεξαγωγή του 2^{ου} γύρου ανάλυσης των αγορών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα χρησιμοποίησε όλα τα διαθέσιμα στοιχεία για να εφαρμόσει το τεστ των τριών κριτηρίων αξιολογώντας ταυτόχρονα τη μελλοντική προοπτική της αγοράς. Με βάση τα στοιχεία που είχε στη διάθεση της κατά το 2^ο γύρο ανάλυσης, η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα τρία κριτήρια πληρούνται σωρευτικά και συνεπώς ότι οι ορισθείσες αγορές θα έπρεπε να εξακολουθήσουν να υπόκεινται σε ex ante ρύθμιση. Στη συνέχεια η ΕΕΤΤ, χρησιμοποιώντας πάλι τα διαθέσιμα στοιχεία της αγοράς, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο ΟΤΕ είναι επιχείρηση με Σημαντική Ισχύ στις ορισθείσες αγορές και πρότεινε την επιβολή μίας σειράς κανονιστικών

υποχρεώσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την E(2011)356 SG-Greffe (2011) D/1043 επιστολή της με θέμα «Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την υπόθεση EL/2010/1160: Δημοσίως διαθέσιμες τοπικές και εθνικές τηλεφωνικές υπηρεσίες που παρέχονται σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες στην Ελλάδα. Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την υπόθεση EL/2010/1161: Δημοσίως διαθέσιμες υπηρεσίες κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες. Σχολιασμός κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 παράγραφος 3 της οδηγίας, 2002/21/EK» τοποθετήθηκε, ιδίως και αναφορικά με την εφαρμογή των τριών κριτηρίων και ειδικότερα ανέφερε ότι δεν αμφισβητεί τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ σχετικά με την εφαρμογή της δοκιμασίας των τριών κριτηρίων και επιπλέον ζήτησε, μεταξύ άλλων, από την ΕΕΤΤ να επαναξιολογήσει άμεσα τις αγορές, σε περίπτωση που ο ανταγωνισμός αναπτυχθεί και στις σχετικές αγορές (πράγμα το οποίο θα μπορούσε να αποδειχθεί από μια πιο ταχεία μείωση στο μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ) (παρατίθεται αυτούσιο το απόσπασμα των Παρατηρήσεων της Επιτροπής) και κυρίως αν δεν πληρούνται πλέον το πρώτο και το δεύτερο κριτήριο. Η ΕΕΤΤ, στο πλαίσιο της εν λόγω απαίτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατά τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε από την έκδοση της σχετικής απόφασης¹ μέχρι και σήμερα (Απρίλιος 2013) παρακολούθησε στενά τις εξελίξεις της αγοράς και λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, το ρυθμό μείωσης του μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ, ο οποίος παρουσίασε μία αύξηση σε σχέση με αυτόν των ετών που εξέτασε κατά τη διάρκεια του δεύτερου γύρου ανάλυσης, αποφάσισε να εκκινήσει τον τρίτο γύρο ανάλυσης σχεδόν δύο χρόνια μετά τη λήψη της σχετικής απόφασης.

2.1.8 Παρατήρηση 8

Ένας συμμετέχων θεωρεί ελλιπή την ανάλυση της ΕΕΤΤ αναφορικά με το 2^ο κριτήριο και υποστηρίζει ότι η ΕΕΤΤ αποτυγχάνει να καταγράψει τις πραγματικές τάσεις στην αγορά δεδομένου ότι η ανάλυση καταγράφει τάσεις μέχρι το 1^ο εξάμηνο του 2012. Επιπρόσθετα, επισημαίνει την ανάγκη να δοθούν στοιχεία από την ΕΕΤΤ αναφορικά με τα έσοδα των αντίστοιχων κλήσεων.

¹ ΑΠ ΕΕΤΤ 595/013/10.3.2011 (ΦΕΚ 533/Β/6.4.2011)

Θέση EETT:

Η EETT διαφωνεί με την παρατήρηση του συμμετέχοντος. Όπως αναφέρει και στην απάντηση στην Παρατήρηση 5, κατά την εξέταση του δεύτερου κριτηρίου (υπο-ενότητα 4.2.2), έλαβε υπόψη όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την αγορά και τη δυναμική αυτής, δηλαδή μερίδια αγοράς και την τάση τους κατά το διάστημα από τον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης, την τιμολογιακή συμπεριφορά του ΟΤΕ, τους φραγμούς επέκτασης πίσω από τους υφιστάμενους φραγμούς εισόδου και το δυναμικό ανταγωνισμό. Αναφορικά με την καταγραφή τάσεων μέχρι το 1^ο εξάμηνο του 2012 στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, η EETT επισημαίνει ότι το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ α) της προθεσμίας υποβολής του ερωτηματολογίου της EETT Market Report για το 2ο εξάμηνο του 2012 (15/3/2013), από το οποίο αντλούνται τα στοιχεία της κίνησης για τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς, και β) της ημερομηνίας δημοσίευσης της Δημόσιας Διαβούλευσης της EETT αναφορικά με τον 3ο γύρο ανάλυσης της αγοράς εθνικών κλήσεων σε σταθερή θέση (29/4/2013), δεν ήταν επαρκές για την εξαγωγή και δημοσίευση αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων για το 2ο εξάμηνο του 2012 (και κατ' επέκταση για όλο το 2012). Αυτό οφείλεται κατά βάση στους ακόλουθους δύο λόγους. Αφενός στο γεγονός ότι μεταξύ της υποβολής των ερωτηματολογίων και της εξαγωγής αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων μεσολαβεί αναπόφευκτα μία διαδικασία, η οποία πολλές φορές καθίσταται χρονοβόρα κυρίως εξαιτίας της ανάγκης επανελέγχου, διόρθωσης και επανυποβολής των στοιχείων εκ μέρους αρκετών παρόχων. Αφετέρου, κάποιιοι από τους μεγάλους παρόχους, μεταξύ των οποίων και ο εν λόγω συμμετέχων, καθυστέρησαν την υποβολή του εν λόγω ερωτηματολογίου.

Δεδομένου ότι τη στιγμή της δημοσίευσης των απαντήσεων στις παρατηρήσεις των συμμετεχόντων στην Εθνική δημόσια διαβούλευση η EETT διαθέτει στατιστικά στοιχεία και για το δεύτερο εξάμηνο του 2012, η EETT τα παραθέτει στον αμέσως παρακάτω πίνακα:

Μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Αγορά εθνικών	76,2%	72,6%	69,5%	64,3%	58,1%	53,3%

κλήσεων (κλήσεις προς γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς)						
Μεταβολή του μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ		2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/ 2011
		-3,6%	-3,1%	-5,1%	-6,2%	-4,8%

Με βάση τα συγκεκριμένα στοιχεία γίνεται άμεσα φανερό ότι η πτωτική τάση των μεριδίων της εταιρείας ΟΤΕ Α.Ε. συνεχίστηκε σε όλη τη διάρκεια του 2012. Το γεγονός ότι κατά το δεύτερο εξάμηνο υπήρξε μείωση του ρυθμού με τον οποίο ο ΟΤΕ χάνει μερίδιο αγοράς δεν επαρκεί από μόνο του ώστε να θεωρηθεί η τάση αυτή ως χαρακτηριστική μία συνολικής αναστροφής του κλίματος της αγοράς και έτσι να διαφοροποιηθούν επί της ουσίας τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ για το χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης.

Τέλος, αναφορικά με την ανάγκη να δοθούν στοιχεία από την ΕΕΤΤ σχετικά με τα έσοδα των αντίστοιχων κλήσεων, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι παρά τις συνεχείς της προσπάθειες ορισμένοι πάροχοι (μεταξύ των οποίων και ο εν λόγω συμμετέχων) για μία σειρά ετών δεν προέβαιναν (και μερικοί εξακολουθούν να μην προβαίνουν) στο διαχωρισμό των λιανικών εσόδων τους από εμπορικά πακέτα μεταξύ υπηρεσιών κλήσεων (και μάλιστα ανά τύπο κλήσης), τηλεφωνικής πρόσβασης και ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο². Συνεπώς, η εξαγωγή μεριδίων βάσει εσόδων δεν είναι εφικτή παρά μόνο μέσω της πραγματοποίησης εκτιμήσεων εκ μέρους της ΕΕΤΤ, γεγονός μη ενδεδειγμένο και παρακινδυνευμένο, ιδιαίτερα μάλιστα για τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης. Σημειώνεται επιπρόσθετα ότι σε καμία περίπτωση στο

² Σημειώνεται ότι ο εν λόγω συμμετέχων άρχισε να προβαίνει στον συγκεκριμένο διαχωρισμό από τα στοιχεία του πρώτου εξάμηνου του 2012 και μετά.

πλαίσιο της παρούσας εξέτασης τα μερίδια των εσόδων δεν θα θεωρούνταν περισσότερο αξιόπιστα από αυτά της κίνησης, δεδομένων των παραδοχών και εκτιμήσεων³ στις οποίες βασίζονται οι περισσότεροι πάροχοι που προβαίνουν στο διαχωρισμό.

2.1.9 Παρατήρηση 9

Ένας συμμετέχων υποστηρίζει ότι παρόλο που η Σύσταση είναι σαφής αναφορικά με τον αθροιστικό έλεγχο των τριών κριτηρίων, είναι σημαντικό για λόγους διαφάνειας και πληρότητας της ανάλυσης, η ΕΕΤΤ να προχωρήσει και στον έλεγχο του 3^{ου} κριτηρίου αναφορικά με την ανεπάρκεια του δικαίου περί ανταγωνισμού.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ εμμένει στην αρχική της άποψη και θεωρεί ότι δεδομένου η αγορά εθνικών λιανικών κλήσεων τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό, παρέλκει η εξέταση του τρίτου κατά σειρά κριτηρίου.

2.2 Ορισμός Αγοράς

Ε1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων;

Πέντε συμμετέχοντες συμφωνούν ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν ανήκουν στην ίδια αγορά προϊόντων με τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας.

2.2.1 Παρατήρηση 10

Ένας συμμετέχων επισημαίνει ότι η κυρίαρχη τάση στην αγορά είναι οι καταναλωτές να προμηθεύονται πλέον συνδυαστικά πακέτα αντί μεμονωμένων υπηρεσιών. Σύμφωνα με τον συμμετέχοντα, η διαπίστωση αυτή, σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία

³ Οι οποίες παραδοχές/εκτιμήσεις τις περισσότερες φορές δεν κοινοποιούνται ή δεν κοινοποιούνται λεπτομερώς στην ΕΕΤΤ και ως εκ τούτου δεν δύναται καν να ελεγχθούν.

που παραθέτει, θα έπρεπε να οδηγήσει την ΕΕΤΤ σε μία διαφορετική και ίσως την πλέον δόκιμη θεώρηση του ορισμού των αγορών σε επίπεδο λιανικών υπηρεσιών που θα λαμβάνει υπόψη την στενή σχέση της αγοράς λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο με την αγορά κλήσεων και την κυρίαρχη επίδραση που ασκούν τα συνδυαστικά πακέτα στην συνολική δομή και λειτουργία της λιανικής αγοράς. Προς επίρρωση της θέσης του, ο συμμετέχων αναφέρει ότι:

- Τα στοιχεία της αγοράς αναφορικά με τον αριθμό των συνδρομητών που λαμβάνουν κλήσεις σε σχέση με αυτούς που λαμβάνουν κλήσεις και πρόσβαση παρέχουν ισχυρές ενδείξεις για την στενή συσχέτιση των δυο αγορών.
- Παρότι οι υπηρεσίες είναι συμπληρωματικές, μία ενδεχόμενη αύξηση της λιανικής τιμής της πρόσβασης ή των κλήσεων από έναν πάροχο είναι πιθανότερο να οδηγήσει σε γενική μεταστροφή του τελικού χρήστη σε άλλον πάροχο για το σύνολο των υπηρεσιών του.

Όσον αφορά την υποκατάσταση από πλευρά προσφοράς, ο συμμετέχων αναφέρει:

- Σε μία ενδεχόμενη αύξηση της τιμής της υπηρεσίας πρόσβασης ή κλήσεων ενός παρόχου θα υπήρχε άμεση ανταπόκριση από τους άλλους παρόχους οι οποίοι, χωρίς κόστος και ανάγκη για πρόσθετες επενδύσεις, θα ήταν σε θέση να αυξήσουν την προσφορά τους, τόσο στις υπηρεσίες πρόσβασης, όσο και κλήσεων.

Επιπλέον, ο ίδιος συμμετέχων θεωρεί ότι το μερίδιο αγοράς που εμφανίζει ο ΟΤΕ στην αγορά κλήσεων αντικατοπτρίζει καλύτερα το επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά λιανικών υπηρεσιών σε σταθερή θέση, καθώς το υψηλότερο μερίδιο στην αγορά πρόσβασης οφείλεται κατά βάση σε γραμμές πρόσβασης που αφορούν περιοχές χαμηλότερου εμπορικού ενδιαφέροντος (π.χ. περιοχές εξοχικής κατοικίας, μικροί οικισμοί), στις οποίες οι πάροχοι έχουν επιλέξει να μην δραστηριοποιούνται, αν και μέσω των υφιστάμενων ρυθμιζόμενων προϊόντων χονδρικής έχουν αυτή τη δυνατότητα, κυρίως γιατί δεν έχουν οικονομικό ενδιαφέρον (περιοχές με χαμηλό ARPU).

Τέλος, ο ίδιος συμμετέχων σημειώνει ότι η ΕΕΤΤ θα έπρεπε να λάβει υπόψη της ότι η πραγματικά κυρίαρχη τάση στην αγορά είναι η παροχή συνδυαστικών πακέτων, τα οποία συνδυάζουν τόσο υπηρεσίες τηλεφωνίας, όσο και ευρυζωνικότητας.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης και ειδικότερα στην υπο-ενότητα 3.2, αναλύει διεξοδικά τις υπηρεσίες κλήσεων σε σχέση με τις υπηρεσίες πρόσβασης προκειμένου να καταλήξει εάν εμπίπτουν ή όχι στην ίδια σχετική αγορά. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζει, από την πλευρά της ζήτησης, τη λειτουργικότητα, την εξέλιξη του αριθμού των πελατών, τα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ στις κλήσεις και στην πρόσβαση αντίστοιχα και φυσικά τα συνδυαστικά πακέτα τα οποία, όπως φαίνεται και από την ανάλυση της ΕΕΤΤ έχουν υιοθετηθεί σε μεγάλο βαθμό από τους Έλληνες καταναλωτές.

Όπως φαίνεται και από το κείμενο της Εθνικής διαβούλευσης της ΕΕΤΤ, εξακολουθεί να υφίσταται ένας αριθμός συνδρομητών, παρότι μικρός, οι οποίοι αγοράζουν ξεχωριστά υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων. Επιπλέον, όπως φαίνεται και από τα σχετικά μερίδια του ΟΤΕ στις αγορές κλήσεων και πρόσβασης αντίστοιχα, οι υπηρεσίες κλήσεων και πρόσβασης χαρακτηρίζονται από διαφορετική ανταγωνιστική δυναμική. Η ΕΕΤΤ δεν συμφωνεί με το επιχείρημα του συμμετέχοντα ότι ο ανταγωνισμός στην αγορά λιανικών κλήσεων έχει προσλάβει γεωγραφικά χαρακτηριστικά δεδομένου ότι ο ΟΤΕ παρέχει τις υπηρεσίες του πανελλαδικά υπό τους ίδιους όρους ενώ οι εναλλακτικοί πάροχοι δύνανται να δραστηριοποιηθούν σε όλες τις περιοχές κάνοντας χρήση ΑΠΤΒ ή επιλογής/προεπιλογής φορέα.

Αναφορικά με τα συνδυαστικά πακέτα/προσφορές, η ΕΕΤΤ, βασιζόμενη στις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτές αποτυπώνονται στην Αιτιολογική Έκθεση της Σύστασης για τις Σχετικές αγορές, καθώς και στην αναφορά που εξέδωσε το BEREC⁴ αναφορικά με τις επιπτώσεις των συνδυαστικών προσφορών στον ορισμό των αγορών χονδρικής και λιανικής, προέβη σε αναλυτική εφαρμογή του SSNIP τεστ για τα τρία δημοφιλέστερα πακέτα του ΟΤΕ και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες που συνιστούν τα συνδυαστικά πακέτα/προσφορές υπηρεσιών πρόσβασης και τηλεφωνίας περιλαμβάνονται στις σχετικές αγορές των υπηρεσιών που πωλούνται μεμονωμένα (δηλ. σταθερής πρόσβασης και κλήσεων από σταθερή θέση). Η εν λόγω

⁴ BEREC report on impact of bundled offers in retail and wholesale market definition, December 2010 [BoR (10) 64]

ανάλυση χαρακτηρίστηκε εμπιστευτική δεδομένου ότι περιλαμβάνει, όπως φαίνεται και από το κείμενο, στοιχεία που εμπίπτουν στο επιχειρηματικό απόρρητο του ΟΤΕ.

E2: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας ανήκουν σε χωριστές αγορές;

Πέντε συμμετέχοντες συμφωνούν ότι οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια αγορά προϊόντων με τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας.

E3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

Πέντε συμμετέχοντες συμφωνούν ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

E4: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι κλήσεις προς κινητό ανήκουν στην ίδια αγορά με τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις;

Δύο συμμετέχοντες συμφωνούν ότι οι κλήσεις προς κινητό ανήκουν στην ίδια αγορά με τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις.

2.2.2 Παρατήρηση 11

Δύο συμμετέχοντες διαφωνούν με την εκτίμηση ότι υπάρχει λειτουργική υποκατάσταση μεταξύ αστικών ή υπεραστικών κλήσεων και κλήσεων προς κινητό του ίδιου χρήστη. Ο ένας συμμετέχων σημειώνει ότι η μείωση στη λιανική τιμή των κλήσεων από σταθερό σε κινητό λόγω της μείωσης των τελών τερματισμού κινητής δεν υιοθετήθηκε από το σύνολο της αγοράς, αλλά από δύο παρόχους μόνο. Ο ίδιος συμμετέχων θεωρεί ότι η εξέλιξη αυτή δεν επαρκεί για να δικαιολογήσει το ανωτέρω συμπέρασμα της ΕΕΤΤ. Ο άλλος συμμετέχων σημειώνει ότι οι περιορισμένες παρεχόμενες εκπτώσεις σε κλήσεις προς κινητά δεν έχουν παγιωθεί και δεν επαρκούν για να αλλάξει το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ από τον δεύτερο κύκλο ανάλυσης.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ εξέτασε την υποκαταστασιμότητα μεταξύ των κλήσεων προς σταθερό (αστική/ υπεραστική) και των κλήσεων προς κινητό στην υπο-ενότητα 3.5 του κειμένου της Εθνικής διαβούλευσης. Στο επίπεδο της ζήτησης, η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι μία κλήση προς κινητό μπορεί να υποκαταστήσει μία κλήση προς σταθερό στον ίδιο χρήστη και ότι η απόφαση του καλούντος θα βασιστεί κατά κύριο λόγο στην τιμή των υπό σύγκριση υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό, η μείωση στα τέλη τερματισμού που επήλθε από την απόφαση της ΕΕΤΤ στο πλαίσιο του τρίτου κύκλου ανάλυσης της αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής επέφερε σημαντική αλλαγή από τον δεύτερο κύκλο ανάλυσης. Η ΕΕΤΤ εξέτασε τις αλλαγές που έχουν ήδη συντελεστεί στην αγορά και, δεδομένης της ανάγκης υιοθέτησης μιας ανάλυσης αγορών προσανατολισμένης στο μέλλον (forward looking) εμμένει στα συμπεράσματά της, όπως περιγράφονται στο κείμενο της διαβούλευσης.

Ε5: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι κλήσεις προς τους λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με τις αστικές, υπεραστικές και τις κλήσεις προς κινητό;

Δύο συμμετέχοντες συμφωνούν ότι οι κλήσεις προς τους λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με τις αστικές, υπεραστικές και τις κλήσεις προς κινητό.

2.2.3 Παρατήρηση 12

Ένας συμμετέχων θεωρεί ότι η εξέταση της υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της ζήτησης, αποδεικνύει ότι δύναται να διακριθεί και οριοθετηθεί μια ξεχωριστή αγορά που θα αφορά κλήσεις προς λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς αυξημένης χρέωσης/προστιθέμενης αξίας, κυρίως εξαιτίας της διαφοράς στη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών δεδομένου ότι οι συγκεκριμένες κλήσεις δεν αποτελούν καθαρά «τηλεπικοινωνιακή» δραστηριότητα (εκκίνηση της κλήσης από το δίκτυο του καλούντος, δρομολόγηση αυτής και τον τερματισμό στο δίκτυο του καλούμενου), αλλά αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία για τον χρήστη είναι το περιεχόμενο της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας και όχι η τεχνική διευκόλυνση της δρομολόγησης της κλήσης. Με το ως άνω συμπέρασμα συμφωνούν και δύο ακόμα συμμετέχοντες.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η θεώρηση του συμμετέχοντος βασίζεται αποκλειστικά στην εξέταση της υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της ζήτησης και συγκεκριμένα περιορίζεται σε ένα μόνο είδος κλήσεων (κλήσεις προς λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς αυξημένης χρέωσης/προστιθέμενης αξίας). Η ΕΕΤΤ εξέτασε συνολικά τις κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς, εκτιμώντας το γεγονός ότι αρκετές κατηγορίες αυτών αποτελούν λειτουργικά υποκατάστατα των κλήσεων προς σταθερά ή κινητά. Η ανωτέρω παρατήρηση του συμμετέχοντος κρίνεται καταρχήν ορθή, στο βαθμό όμως και μόνο, που η εν λόγω τοποθέτηση αφορά σε υπηρεσίες «περιεχομένου» οι οποίες δεν είναι λειτουργικά ισοδύναμες με τις φωνητικές υπηρεσίες. Παρόλα αυτά η εξέταση υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς (υπο-ενότητα 3.5.2 του κειμένου της διαβούλευσης), στο πλαίσιο της οποίας η ΕΕΤΤ βασίστηκε σε παράγοντες όπως η χρήση κοινών υποδομών για την παροχή διαφορετικών υπηρεσιών, υποδεικνύει την ύπαρξη μίας αγοράς για όλες τις κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς. Βάσει των ανωτέρω η ΕΕΤΤ εμμένει στην αρχική της άποψη. Σε αυτό το πλαίσιο είχε κινηθεί και η Σύσταση για τις σχετικές αγορές του 2003, που είχε εντάξει στην ίδια αγορά όλες τις υπηρεσίες Εθνικών κλήσεων, διαφοροποιώντας μόνο μεταξύ οικιακών και μη οικιακών χρηστών.

2.2.4 Παρατήρηση 13

Ένας συμμετέχων διαφωνεί με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ και θεωρεί ότι θα πρέπει να αναλυθούν τα μερίδια της αγοράς για τις τηλεφωνικές υπηρεσίες προς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανά κατηγορία κλήσεων (κλήσεις προς ΥΠΠ, προς ΣΚ απλής χρέωσης, προς 800, προς 807 κλπ.).

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ διαφωνεί με τη θεώρηση του συμμετέχοντος. Όπως φαίνεται στην υπο-ενότητα 3.6.1 του κειμένου της διαβούλευσης, η ΕΕΤΤ αναγνωρίζει τις λειτουργικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ κάποιων από τις κλήσεις σε μη γεωγραφικούς αριθμούς και τις κλήσεις σε σταθερά ή κινητά. Στην ίδια υπο-ενότητα όμως, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι συνδρομητές, κατά κανόνα, προμηθεύονται όλες

τις υπηρεσίες κλήσεων από ένα μοναδικό πάροχο. Επιπρόσθετα, η ΕΕΤΤ, για τους λόγους που αναλύονται στην υπο-ενότητα 3.6.2 καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης στο επίπεδο της προσφοράς. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι πρέπει να αλλάξει την αρχική της θέση και εμμένει στο συμπέρασμα ότι όλες οι κλήσεις προς λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια αγορά με τις αστικές/ υπεραστικές κλήσεις και τις κλήσεις προς τα κινητά.

E6: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην υπό εξέταση αγορά;

Τέσσερις συμμετέχοντες συμφωνούν ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην υπό εξέταση αγορά.

2.2.5 Παρατήρηση 14

Ένας συμμετέχων σημειώνει ότι θα πρέπει να μελετηθεί σε μεγαλύτερο βάθος η παροχή των υπηρεσιών VOIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου (υπηρεσίες VoI), αναφέροντας συγκεκριμένα επιχειρήματα που αφορούν τόσο στην υποκατάσταση ζήτησης (VoI πάνω από smartphone, νομαδικότητα, απόρρητο κλήσεων, δυνατότητες τιμολόγησης), όσο και προσφοράς (επιπτώσεις διασύνδεσης SIP trunking, αντίληψη του πελάτη).

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ διαφωνεί με τη θεώρηση του συμμετέχοντος και σημειώνει ότι εξέτασε τη δυνατότητα υποκατάστασης από τις υπηρεσίες VoIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου (υπο-ενότητα 3.7.1 του κειμένου της διαβούλευσης). Η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν σαφείς λειτουργικές διαφορές μεταξύ των υπηρεσιών VoI και κλήσεων από σταθερό ή υπηρεσιών VoIP από πάροχο δικτύου, με κυριότερες την ποιότητα υπηρεσίας, την ασφάλεια, τη νομαδικότητα και την πρόσβαση σε αριθμούς έκτακτης ανάγκης. Οι εν λόγω σημαντικές λειτουργικές διαφορές οδηγούν την ΕΕΤΤ στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης.

E7: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες;

Πέντε συμμετέχοντες συμφωνούν ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες.

E8: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η ελληνική επικράτεια;

Πέντε συμμετέχοντες συμφωνούν ότι το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η ελληνική επικράτεια.

2.3 Δοκιμασία τριών κριτηρίων

E9: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της EETT σχετικά με την πλήρωση του πρώτου κριτηρίου;

Πέντε συμμετέχοντες συμφωνούν με την αρχική θέση της EETT σχετικά με την πλήρωση του πρώτου κριτηρίου.

E10: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της EETT σχετικά με τη μη πλήρωση του δεύτερου κριτηρίου και συνεπώς την αποτυχία του τεστ των τριών κριτηρίων;

Έξι συμμετέχοντες δεν συμφωνούν με την αρχική θέση της EETT ότι δεν πληρείται το δεύτερο κριτήριο για την αγορά και συνεπώς ότι η αγορά δεν μπορεί να οριστεί.

2.3.1 Παρατήρηση 15

Αναφορικά με το δεύτερο κριτήριο δύο συμμετέχοντες θεωρούν ότι το μερίδιο του ΟΤΕ στην αγορά διατηρείται ακόμα σε υψηλά επίπεδα. Ένας εκ των δύο συμμετεχόντων σημειώνει ότι η μειωμένη αύξηση των μεριδίων των παρόχων υποδεικνύει ότι ο ανταγωνισμός δεν λειτουργεί στην αγορά. Ο άλλος συμμετέχων αναφέρει ότι η ρύθμιση στις αγορές χονδρικής αποδεικνύεται ανεπαρκής για την αντιμετώπιση της έλλειψης αποτελεσματικού ανταγωνισμού και καταδεικνύει την ανάγκη διατήρησης της εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης στη σχετική αγορ
λιανικής.

Θέση EETT:

Σύμφωνα με στοιχεία που έχει στη διάθεση της η ΕΕΤΤ, το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ στην αγορά εθνικών κλήσεων είναι 53,3% για το έτος 2012. Επιπλέον, όπως φαίνεται και στον Πίνακα στην απάντηση της ΕΕΤΤ στην Παρατήρηση 8 της παρούσας, ο ρυθμός μείωσης του μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ μεταξύ των ετών 2009-2012 είναι μεγαλύτερος από αυτόν που παρατηρείται για το διάστημα 2006-2009. Σε κάθε περίπτωση η ΕΕΤΤ υπενθυμίζει, όπως αναφέρεται αναλυτικά και στην απάντηση της στην Παρατήρηση 7, ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την E(2011)356 SG-Greffe (2011) D/1043 επιστολή της ζήτησε, μεταξύ άλλων, να επαναξιολογήσει άμεσα τις αγορές κλήσεων, σε περίπτωση που ο ανταγωνισμός αναπτυχθεί σε αυτές (το οποίο θα μπορούσε να αποδειχθεί από μια πιο ταχεία μείωση στο μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ). Επισημαίνεται δε ότι, το ύψος του μεριδίου αγοράς δεν είναι ο μοναδικός παράγοντας που αναλύει η ΕΕΤΤ κατά την εξέταση του δεύτερου κριτηρίου. Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται σκόπιμη η αναφορά στο σημείο (75) του Κεφαλαίου 3.1. «Κριτήρια για την αξιολόγηση της ΣΙΑ» των Κατευθυντήριων Γραμμών της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (2002/C 165/03), όπου ρητά ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «[...] Η βαθμιαία μείωση του μεριδίου της αγοράς μιας επιχείρησης που κατέχει σημαντική θέση στην αγορά μπορεί να υποδηλώνει ότι η αγορά αυτή καθίσταται ανταγωνιστικότερη, αλλά δεν εμποδίζει τη διαπίστωση σημαντικής ισχύος στην αγορά. Από την άλλη πλευρά, η διαχρονική διακύμανση των μεριδίων της αγοράς μπορεί να δηλώνει την έλλειψη ισχύος στη σχετική αγορά.[..].».

2.3.2 Παρατήρηση 16

Ένας συμμετέχων διαφωνεί ότι υφίσταται αποτελεσματικός ανταγωνισμός και σημειώνει ότι ο ΟΤΕ παραβιάζει συστηματικά τις υποχρεώσεις του στην αγορά χονδρικής παροχής αποδεδомοποιημένης πρόσβασης (κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης) για να ενδυναμώσει τη θέση του στις αγορές λιανικής (leverage). Ο συμμετέχων προτείνει στην ΕΕΤΤ να διατηρήσει τις υποχρεώσεις του ΟΤΕ σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων/σύζευξη στη λιανική σε περίπτωση που προχωρήσει σε απορύθμιση των αγορών λιανικής.

Θέση ΕΕΤΤ:

Όπως έχει ήδη αναφερθεί ανωτέρω, η τυχόν απορρύθμιση των αγορών λιανικών κλήσεων δεν σημαίνει πάραυτα ότι ο κυρίαρχος πάροχος δεν θα υπόκειται σε έλεγχο σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων/ σύζευξη. Και τούτο διότι ο έλεγχος για επιθετική τιμολόγηση ή συμπίεση περιθωρίου σε περίπτωση αλληλένδετης πώλησης προϊόντων/ υπηρεσιών ερείδεται στους κανόνες της ήδη υφιστάμενης ex ante ρύθμισης [διάταξη Α.Π.1.9.5 της ΑΠ ΕΕΤΤ 614/11/08.08.2011 (ΦΕΚ 1907/Β/30.08.2011)] αφενός και στις διατάξεις της περί ελεύθερου ανταγωνισμού νομοθεσίας (ex post) αφετέρου. Στο πλαίσιο αυτό συνεπώς ενεργούσα η ΕΕΤΤ, παρακολουθεί στενά την αγορά, και ασκεί τόσο τις ex ante όσο και τις ex post εκ του Νόμου παραχωρηθείσες αρμοδιότητές της⁵. Σε κάθε περίπτωση, και αναφορικά με το σχόλιο του ανωτέρω συμμετέχοντος, η ΕΕΤΤ ασκεί τις αρμοδιότητές της και εφαρμόζει την, κατά το χρόνο υποβολής ενώπιόν της καταγγελίας, νομοθεσία περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ανταγωνισμού, όπως άλλωστε προβλέπεται στο σημείο (84) του Κεφαλαίου 3.1.1 «Κριτήρια για την αξιολόγηση της ΣΙΑ – Εκμετάλλευση της ισχύος στην αγορά» των Κατευθυντήριων Γραμμών της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (2002/C 165/03), όπου ρητά ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «[...] οι ΕΡΑ θα πρέπει να εξετάζουν το ενδεχόμενο εφαρμογής του άρθρου 14, παρ. 3, μόνον εφόσον η επιβολή εκ των προτέρων υποχρεώσεων σε επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην ανάντη αγορά (πρόσβασης) δεν έχει ως αποτέλεσμα τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κατάντη (λιανική) αγορά [...]».

⁵ Όπως πολλάκις έχει κάνει, βλ. ενδεικτικά ΑΠ ΕΕΤΤ 640/50/21-2-2012, δυνάμει της οποίας επιβλήθηκε διοικητική κύρωση (πρόστιμο) στην ΟΤΕ Α.Ε. για μη ειδοποίηση παρόχου για επικείμενη μετάβαση συνεργείου ΟΤΕ, και παράνομη χρέωση τέλους άσκοπης μετάβασης, ΑΠ ΕΕΤΤ 692/36/30-5-2013, όπου επίσης επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο για παράνομες χρεώσεις τέλους άσκοπης μετάβασης, και ΑΠ ΕΕΤΤ 684/31/1-3-2013, δυνάμει της οποίας επίσης επιβλήθηκε διοικητική κύρωση (πρόστιμο) για παράνομες χρεώσεις τέλους άσκοπης μετάβασης)

3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Με βάση την εξέταση από την ΕΕΤΤ των σχολίων στο Κείμενο της Διαβούλευσης, προτείνεται να μη γίνουν αλλαγές στο κείμενο της Διαβούλευσης και Κοινοποίησης στην ΕΕ.

4**ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ**

1	CYTA
2	FORTHNET
3	HOL
4	ON TELECOMS
5	OTE
6	VODAFONE
7	WIND

4.1 **ΣΥΤΑ**

[ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ]

4.2 FORTHNET

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ FORTHNET ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ 3^Ο ΓΥΡΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΛΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΕ ΟΙΚΙΑΚΟΥΣ ΚΑΙ ΜΗ ΟΙΚΙΑΚΟΥΣ ΠΕΛΑΤΕΣ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΚΛΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ)

Γενικές παρατηρήσεις:

Με την απόφασή της υπ' αριθμ. 595/013/10.3.2011 (ΦΕΚ 533/Β/6.4.2011) αναφορικά με «τον ορισμό των εθνικών αγορών λιανικής των δημοσίως διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στις εν λόγω αγορές και υποχρεώσεις αυτών (2^{ος} Γύρος Ανάλυσης) και αφού διεξήγαγε τη δοκιμασία των τριών κριτηρίων, κατέληξε ότι η εν λόγω αγορά δεν είναι ανταγωνιστική και όρισε τον ΟΤΕ ως επιχείρηση με ΣΙΑ επιβάλλοντας του υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων και την υποχρέωση να υποβάλλει προς έγκριση στην ΕΕΤΤ τις προτάσεις του σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων/σύζευξη στη λιανική, συνδεδεμένες από ότα τα απαραίτητα στοιχεία προκειμένου η ΕΕΤΤ να εξετάσει την συμβατότητα αυτών με τις διατάξεις περί ελεύθερου ανταγωνισμού. Μάλιστα, παρατήρησε ότι *«2.8.1. Ειδικότερα, το σοβαρότερο δυναμικό πρόβλημα στον ανταγωνισμό το οποίο διαπιστώθηκε είναι η δυνατότητα του ΟΤΕ να προβεί σε πρακτικές συμπίεσης περιθωρίων ή ληστρικής τιμολόγησης, στερώντας από τους εναλλακτικούς παρόχους τη δυνατότητα να επαναλάβουν ανάλογα πακέτα σε ρυθμισμένα προϊόντα χονδρικής»*. Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να παρατηρήσουμε ότι ο ΟΤΕ εξακολουθεί μια σταθερή πρακτική να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ προς έγκριση πακέτα σε τιμές, οι οποίες, εάν εφαρμόζονταν, θα αποτελούσαν πρακτική συμπίεσης περιθωρίου. Αυτό αποδεικνύει την σημασία του ελέγχου που διεξάγεται κάθε φορά από την ΕΕΤΤ. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε τις υπ' αριθμ. 660/006/12.7.2012 & 676/040/20.12.2012 ΑΠ ΕΕΤΤ με τις οποίες η Αρχή απαγόρευσε την διάθεση των εν λόγω πακέτων, με την αιτιολογία ότι αποτελούν πρακτική συμπίεσης. Θεωρούμε επομένως ότι, στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη της τα παραπάνω και αφού διαπιστώσει εάν από τον προηγούμενο γύρο ανάλυσης της αγοράς έχουν υπάρξει σοβαρές εξελίξεις που να δικαιολογούν την απορρύθμιση της, να εκτιμήσει τις επιπτώσεις που θα έχει η απόφασή της στις σχετικές αγορές και με την σχετική απόφασή της να

διασφαλίσει, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα την διατήρη και ενίσχυση του ανταγωνισμού.

Η ΕΕΤΤ, αφού διενήργησε τη δοκιμασία των τριών κριτηρίων για να διαπιστώσει εάν η σχετική υπό ανάλυση αγορά είναι επιδεκτική εκ των προτέρων ρύθμισης, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η πτώση του μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ συνιστά σαφή ένδειξη ότι υφίσταται στην σχετική αγορά μια τάση προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό και κατ' επέκταση ότι η αγορά εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα) δεν είναι επιδεκτική εκ των προτέρων ρύθμισης. Για τον λόγο δε αυτό αποφάσισε την άρση των υποχρεώσεων του ΟΤΕ που είχαν επιβληθεί στο πλαίσιο του 2^{ου} Γύρου Ανάλυσης της εν λόγω αγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΤΤ έκρινε ότι η πτώση του μεριδίου του ΟΤΕ στην αγορά στο 53,6% το Α' εξ'αμηνό 2012 σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο ΟΤΕ κατά την περίοδο που εξετάζεται προέβη σε μείωση των τιμών των πακέτων του προκειμένου να ανταγωνιστεί τις λιανικές προσφορές των εναλλακτικών παρόχων υποδεικνύει την ύπαρξη μιας τάσης προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Κατά την εκτίμηση των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ, κατά την άποψή μας, εσφαλμένα διαπίστωσε ότι η μείωση του μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ βαίνει αυξανόμενη, αφού σύμφωνα με τον πίνακα 14 το χρονικό διάστημα 2001- Α' Εξάμηνο του 2012 η μείωση του μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ ήταν της τάξεως του 4,5% ενώ η αντίστοιχη μείωση το αμέσως προηγούμενο διάστημα (2010-1011) ήταν της τάξεως του 6,2%. Επιπλέον, στο πλαίσιο μελέτης της δομής της αγοράς, θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν από την ΕΕΤΤ, όχι μόνο το μερίδιο του ΟΤΕ αλλά το μερίδιο του δεύτερου κατά σειρά παρόχου. Επίσης, κατά την ως άνω εκτίμησή της περί σημαντικής μείωσης του μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ σε τέτοιο σημείο που να δικαιολογεί την άρση των υποχρεώσεων που του είχαν επιβληθεί κατά τον προηγούμενο γύρο ανάλυσης της σχετικής αγοράς, η ΕΕΤΤ δεν έλαβε σοβαρά υπόψιν της τα οριζόμενα στην παράγραφο 75 των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁶ για την ανάλυση της αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα Δίκτυα και τις Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (2002/C, 165 ΕΕ). Κατά την γνώμη μας, η ΕΕΤΤ, στην παρούσα ανάλυση, δεν εφάρμοσε

⁶ Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services, (para. 75)

σωστά τα όσα ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και πιο συγκεκριμένα ότι: τα πολύ μεγάλα μερίδια αγοράς (άνω του 50%) μιας επιχείρησης αποτελούν απόδειξη-εκτός από εξαιρετικές περιστάσεις-ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης, το δε γεγονός ότι το μερίδιο αυτό αγοράς μειώνεται σταδιακά μπορεί να είναι μια ένδειξη της τάσης προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ωστόσο δεν αποκλείεται το γεγονός να εξακολουθεί να υπάρχει επιχείρηση με σημαντική ισχύ στην αγορά, παραλείποντας να εξετάσει το τελευταίο στάδιο (δηλαδή εάν παρόλη τη μείωση του μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ, αυτός εξακολουθεί να είναι επιχείρηση με ΣΙΑ). Η ΕΕΤΤ με την παρούσα ανάλυσή της, μολονότι αποδέχθηκε ότι ο ΟΤΕ χάνει σταδιακά μερίδιο αγοράς (το οποίο όμως παραμένει πολύ υψηλό, άνω του 50%) και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει τάση προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό, απέφυγε/παρέλειψε να διαπιστώσει εάν παρόλα αυτά παραμένει ως επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση⁷ ή, υπό τις παρούσες συνθήκες, στην υπό ανάλυση αγορά δεν υπάρχει επιχείρηση με σημαντική ισχύ.

Εξίσου σημαντική παράλειψη της παρούσας ανάλυσης, με την οποία η ΕΕΤΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η δοκιμασία των τριών κριτηρίων καταδεικνύει ότι υπάρχει τάση προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ως εκ τούτου θα πρέπει να αρθεί το σύνολο των υποχρεώσεων που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ, χωρίς να λαμβάνει κανένα άλλο σχετικό μέτρο, αποτελεί και το γεγονός ότι η ΕΕΤΤ δεν συμπεριλαμβάνει στο κείμενο της διαβούλευσης κανενός είδους εκτίμηση για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που θα έχει η απορρύθμιση της σχετικής αγοράς⁸. Η εκτίμηση αυτή των επιπτώσεων που θα έχει στην αγορά μια ενδεχόμενη άρση των υποχρεώσεων της επιχείρησης με ΣΙΑ, έχει κριθεί εξαιρετικά σημαντική και από την Ομάδα των Ευρωπαϊών Ρυθμιστών (ERG), η οποία σε σχετικό report της⁹ παρατηρεί ότι τυχόν άρση των υποχρεώσεων που έχουν επιβληθεί σε μια επιχείρηση με ΣΙΑ θα πρέπει αφενός να συνοδεύεται από μια εκτίμηση των επιπτώσεων που η αλλαγή αυτή θα έχει στην αγορά και στους παίκτες αυτής και αφετέρου η πρόθεση αυτή να γίνεται γνωστή στους εμπλεκόμενους σε εύλογο χρόνο πριν την εφαρμογή της προκειμένου οι τελευταίοι να έχουν στην διάθεσή τους ικανό χρονικό διάστημα για να

⁷ Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services, (para. 75)

⁸ ERG Report on Transition From Sector-Specific Regulation to Competition Law (2009)

⁹ ERG Report on Transition From Sector-Specific Regulation to Competition Law (2009)

προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα και τις αλλαγές. Καθώς η άρση υποχρεώσεων που είχαν επιβληθεί στην επιχείρηση με ΣΙΑ μπορεί να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην λειτουργία της αγοράς και δεδομένου ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι βασίζονταν επί μακρόν στις εν λόγω υποχρεώσεις, θα πρέπει να δοθεί ικανός χρόνος σε αυτούς να προσαρμόσουν την λειτουργία τους και τις διαδικασίες τους στο νέο απορρυθμισμένο καθεστώς. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, καθώς έως σήμερα οι εναλλακτικοί πάροχοι βασίζονταν στον ex-ante έλεγχο των πακέτων του ΟΤΕ από την ΕΕΤΤ, δεν ανέπτυξαν συστήματα για τον έλεγχο της συμπίεσης περιθωρίου που τα πακέτα αυτά ενδεχομένως να δημιουργούσαν στην αγορά. Εάν τελικά κριθεί από την ΕΕΤΤ ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για πλήρη άρση των υποχρεώσεων που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ ως επιχείρηση με ΣΙΑ στην υπό ανάλυση αγορά, θα πρέπει η ΕΕΤΤ, αφού εκτιμήσει τις επιπτώσεις που η απορρύθμιση της υπό ανάλυση αγοράς θα έχει:

1. Είτε να προβλέψει μια «μεταβατική περίοδο» κατά την οποία θα διατηρήσει κάποιες από τις υποχρεώσεις (π.χ. την υποχρέωση υποβολής των πακέτων του ΟΤΕ προς έγκριση από την ΕΕΤΤ) για εύλογο χρονικό διάστημα¹⁰, ελέγχοντας παράλληλα προσεκτικά τις επιπτώσεις που έχει η σταδιακή απορρύθμιση της συγκεκριμένης αγοράς, ώστε στο τέλος της μεταβατικής περιόδου είτε να προχωρήσει, εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν, σε πλήρη απορρύθμιση είτε να διατηρήσει-επαναφέρει τις υποχρεώσεις που είχε επιβάλλει στην επιχείρηση με ΣΙΑ, εάν διαπιστώνει ότι οι επιπτώσεις αυτής έχουν αρνητικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού.
2. Είτε να παράσχει στους εναλλακτικούς παρόχους εύλογο χρόνο για να προετοιμαστούν για τις επικείμενες αλλαγές (π.χ. ανάπτυξη μοντέλων ελέγχου των διατιθέμενων από τον ΟΤΕ πακέτων), προβλέποντας την άρση των υποχρεώσεων μετά το πέρας ενός εύλογου χρονικού διαστήματος.

Για όλους τους παραπάνω λόγους αλλά και για λόγους διαφάνειας, θεωρούμε απαραίτητο η ΕΕΤΤ να συμπεριλάβει στην απόφασή της την εκτίμηση που η ίδια έχει κάνει για τις επιπτώσεις που θα έχει η απορρύθμιση της υπό ανάλυση αγοράς.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν στην Ελληνική αγορά, θα πρέπει να διασφαλιστεί η μη διασάλευση του διεξαγόμενου από την ΕΕΤΤ ex ante ελέγχου των πακέτων/προσφορών λιανικής του ΟΤΕ. Προς το σκοπό αυτό, η ΕΕΤΤ

¹⁰ Ενδεικτικά αναφέρουμε το παράδειγμα της ΟΡΤΑ, η οποία το 2008 αποφάσισε, μολονότι δεν υπήρχε πλέον επιχείρηση με ΣΙΑ στην αγορά λιανικών κλήσεων εταιρικών πελατών σε σταθερή θέση, να διατηρήσει για μεταβατική περίοδο ενός έτους τις υποχρεώσεις που είχαν επιβληθεί στην επιχείρηση με ΣΙΑ.

θα πρέπει να εξασφαλίσει την έγκαιρη και επαρκώς λεπτομερή παροχή όλων των απαραίτητων κοστολογικών στοιχείων από τον ΟΤΕ, προκειμένου να είναι εφικτή η πλήρης και εμπειριστατωμένη εξέταση των πακέτων λιανικής του ΟΤΕ αναφορικά με την ύπαρξη ή μη πρακτικής συμπίεσης περιθωρίου κέρδους ή ληστρικής τιμολόγησης. Σημειώνεται ότι η εταιρεία μας δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει πλήρως τις πιθανές επιπτώσεις από την ενδεχόμενη απορρύθμιση της υπό διαβούλευση αγοράς, καθώς μέχρι σήμερα δεν μας έχει παρασχεθεί πρόσβαση στο οικονομοτεχνικό μοντέλο εξέτασης των πακέτων λιανικής της επιχείρησης με ΣΙΑ. Η εταιρεία μας έχει διατυπώσει πολλαπλά σχετικά αιτήματα προς την ΕΕΤΤ χωρίς να λαμβάνει ουδεμία απάντηση. Τούτο παρά το γεγονός ότι η υπ' αριθμ. 595/013/10.03.2011 απόφαση της ΕΕΤΤ (Παράρτημα Ι, παράγραφος 7, στοιχείο 80) επιβάλλει ρητά τη χορήγηση του Μοντέλου Προκαταρκτικού Ελέγχου (Preliminary Test Module) προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για λόγους διαφάνειας. Τονίζεται ότι η συνεχιζόμενη έλλειψη διαφάνειας στις ειδικότερες οικονομικές παραμέτρους των εφαρμοζόμενων μοντέλων δεν επιτρέπει την παρακολούθηση ή τον έλεγχο της εφαρμογής τους. Σε κάθε περίπτωση, η αδιαφάνεια στα χρησιμοποιούμενα κοστολογικά μοντέλα στερεί την ΕΕΤΤ από γόνιμες πληροφορίες και απόψεις μερίδας των εμπλεκόμενων παικτών της αγοράς αναφορικά με την καταλληλότητα και την πληρότητα των εν λόγω οικονομοτεχνικών μοντέλων, ενώ καταλήγει να κλονίζει την εμπιστοσύνη των ανταγωνιστών του ΟΤΕ για στην ορθή εφαρμογή των μεθοδολογικών αρχών κοστολόγησης και ελέγχου σύμφωνα προς την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία.

Ανεξάρτητα από την τελική απόφαση της ΕΕΤΤ αναφορικά με την άρση της ex ante ρύθμισης στην υπό διαβούλευση αγορά, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να διατηρηθούν ανέπαφες οι προβλέψεις του Παρατήματος Ι της υπ' αριθμ. 595/013/10.03.2011 απόφαση της ΕΕΤΤ, το οποίο έχει κεφαλαιώδη σπουδαιότητα για τον έλεγχο των αγορών λιανικής. Τονίζεται εξάλλου η σπουδαιότητα του Παρατήματος αυτού και για την υλοποίηση των μέτρων της αγοράς λιανικής πρόσβασης (αγορά 1 – απόφαση ΕΕΤΤ 614/11/08.08.2011 (ΦΕΚ 1907/Β/30.08.2011)).

Η Αρχή οφείλει με μεγάλη προσοχή να παρατηρεί τις εξελίξεις στην αγορά, χωρίς να αποκλείεται, στο πλαίσιο μιας νέας ανάλυσης της σχετικής αγοράς, η επαναφορά των

εκ των προτέρων υποχρεώσεων που είχαν κατά το παρελθόν επιβληθεί στην επιχείρηση με ΣΙΑ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ερώτηση 1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων;

ΑΠ: Ναι συμφωνούμε

Ερώτηση 2: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας ανήκουν σε ξεχωριστές αγορές;

ΑΠ: Ναι συμφωνούμε.

Ερώτηση 3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

ΑΠ: Ναι συμφωνούμε.

Ερώτηση 4: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι κλήσεις προς κινητό ανήκουν στην ίδια αγορά με τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις;

ΑΠ: Παρόλο που δεν θεωρούμε ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις είναι πάντα αποκαταστάσιμες από τις κλήσεις προς κινητό, συμφωνούμε με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι πρέπει να ενταχθούν στην ίδια σχετική αγορά.

Ερώτηση 5: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι κλήσεις προς τους λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις;

ΑΠ: Ναι συμφωνούμε.

Ερώτηση 6: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου ανήκουν στην υπο εξέταση αγορά;

ΑΠ: Καταρχήν συμφωνούμε. Θεωρούμε, ωστόσο, ότι θα πρέπει να μελετηθεί σε μεγαλύτερο βάθος η παροχή των υπηρεσιών VOIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου (υπηρεσίες VoD):

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης:

- Οι υπηρεσίες VoI μπορούν υπό προϋποθέσεις να υποκαταστήσουν και τις αστικές –υπεραστικές κλήσεις, όπως και τις κλήσεις προς κινητό. Οι νέες συσκευές κινητής τηλεφωνίας (smartphones) μπορούν να λειτουργήσουν και ως συσκευές VoI. Συνεπώς, είναι δυνατόν οι συνδρομητές να πραγματοποιούν κλήσεις από υπολογιστή προς smartphone, αλλά και από smartphone προς smartphone. Επιπλέον, πάροχοι VoI μπορούν να δώσουν και γεωγραφικό ή προσωπικό αριθμό, συνεπώς ένας συνδρομητής VoI μπορεί να δεχτεί κλήση και από παραδοσιακή τηλεφωνική σύνδεση. Έτσι μια σύνδεση VoI μπορεί να καταστεί πλήρες υποκατάστατο των αστικών, υπεραστικών κλήσεων και κλήσεων προς κινητό, αλλά μπορεί να είναι πλήρες υποκατάστατο και για το σύνολο των εξερχόμενων κλήσεων του συνδρομητή.
- Η νομαδικότητα είναι ένα χαρακτηριστικό που ισχύει τόσο για τις υπηρεσίες VoI όσο και για τις υπηρεσίες managed VoIP, καθώς είναι εγγενές χαρακτηριστικό της τεχνολογίας VoIP.
- Απόρρητο κλήσεων: Και στην περίπτωση αυτή είναι καθαρά θέμα επιβολής νομικών υποχρεώσεων. Τόσο οι πάροχοι managed VoIP, όσο και οι πάροχοι παραδοσιακής TDM τηλεφωνίας, όσο και οι πάροχοι VoI, διακινούν μέρος ή και το σύνολο της κίνησής τους μέσω του διαδικτύου, καθώς η διασύνδεση SIP trunking συνεχώς εξαπλώνεται. Συνεπώς είναι καθαρά θέμα συμμόρφωσης προς τους σχετικούς νόμους/κανονισμούς. Επειδή όμως οι πάροχοι VoI δεν αντιμετωπίζονται εδώ στην Ελλάδα ως τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι, δεν έχουν σχετικές υποχρεώσεις

Τιμολόγηση:

- Οι πάροχοι VoI εφαρμόζουν όλες τις δυνατές τεχνικές τιμολόγησης. Είτε τιμολόγηση ανά λεπτό, είτε πακέτα προπληρωμένων λεπτών προς συγκεκριμένους προορισμούς, όπως οι παραδοσιακοί πάροχοι. Επιπλέον, επειδή φορολογικά δραστηριοποιούνται εκτός Ελλάδος, τίθεται εμμέσως θέμα αθέμιτου ανταγωνισμού, καθώς οι πάροχοι VoI μπορούν να δίνουν χαμηλότερη τιμή ανά λεπτό κλήσης λόγω μειωμένου ΦΠΑ. Συνεπώς, θεωρούμε ότι κάποιος συνδρομητής θα μπορούσε εύκολα να συγκρίνει τα πακέτα που δίνουν οι πάροχοι VoI, σε συνδυασμό με μία απλή συνδρομή πρόσβασης με τα πακέτα bundles που δίνουν οι τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι.

- Η έλλειψη στοιχείων θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί από την υποχρέωση των εταιριών να αποστέλλουν στοιχεία στην EETT με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που στέλνουν οι αδειοδοτημένοι πάροχοι. Η παροχή στοιχείων θα ήταν υποχρέωσή τους αν η EETT επέβαλε στους παρόχους VoI να είναι αδειοδοτημένοι τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι.

Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς:

Η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς θα μπορούσε να υπάρξει αν ένας πάροχος VoI θα μπορούσε να ανταποκριθεί άμεσα σε μία μικρή αλλά μη παροδική αύξηση της τιμής προς αστικές και υπεραστικές κλήσεις ως και 10% πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο. Θεωρούμε ότι ένας νεοεισερχόμενος, στις αστικές-υπεραστικές κλήσεις, πάροχος VoI μπορεί άμεσα να ανταποκριθεί για τους παρακάτω λόγους:

- Οι πάροχοι VoI δραστηριοποιούνται κυρίως στις κλήσεις προς διεθνείς προορισμούς, αλλά και στις αστικές –υπεραστικές κλήσεις, χωρίς όμως να είναι απαραίτητη η διασύνδεση με τους τηλεπικοινωνιακούς παρόχους, καθώς οι πάροχοι VoI, έχουν κεντρικές διασυνδέσεις με SIP trunking με μεγάλους χονδρεμπόρους διεθνούς κίνησης. Συνεπώς, μέσα από τις διασυνδέσεις αυτές και τις διεθνείς διασυνδέσεις που έτσι και αλλιώς έχουν οι τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι, είναι δυνατή η παροχή κλήσεων προς το σύνολο των εθνικών προορισμών από έναν πάροχο VoI.
- Θεωρούμε πως κριτήριο για την εξέταση δεν θα πρέπει να είναι η τεχνολογία μέσα από την οποία ένας πιθανός νεοεισερχόμενος πάροχος θα μπορούσε να διαθέτει υπηρεσίες (όπως είναι η προσέγγιση της διαβούλευσης) αλλά η αντίληψη του πελάτη σε σχέση με την χρησιμοποιούμενη υπηρεσία, Όπως αναφέρθηκε στην ανάλυσή μας για την υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης, οι κλήσεις από και προς VoI μπορούν να θεωρηθούν άμεσα υποκατάστατα των κλήσεων από και προς αστικά – υπεραστικά και κινητά.

Ερώτηση 7: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες;

ΑΠ: Ναι συμφωνούμε.

Ερώτηση 8: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η ελληνική επικράτεια;

ΑΠ: Ναι συμφωνούμε.

Ερώτηση 9: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ σχετικά με την πλήρωση του πρώτου κριτηρίου;

ΑΠ: Ναι συμφωνούμε.

Ερώτηση 10: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ σχετικά με την μη πλήρωση του δεύτερου κριτηρίου και συνεπώς την αποτυχία του τεστ των τριών κριτηρίων;

ΑΠ: Όπως αναφέρουμε και στις γενικές παρατηρήσεις του παρόντος κειμένου μας, η θέση της ΕΕΤΤ σχετικά με την μη πλήρωση του δεύτερου κριτηρίου δεν μας βρίσκει σύμφωνους

4.3 HOL

Ερωτήσεις διαβούλευσης

Ορισμός Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων;

Απάντηση hellas online: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της Επιτροπής, ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων

E2: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας ανήκουν σε χωριστές αγορές;

Απάντηση hellas online: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας ανήκουν σε χωριστές αγορές

E3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

Απάντηση hellas online: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων

E4: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι κλήσεις προς κινητό ανήκουν στην ίδια αγορά με τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις;

Απάντηση hellas online: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι οι κλήσεις προς κινητό ανήκουν στην ίδια αγορά με τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις

E5: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι κλήσεις προς τους λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με τις αστικές, υπεραστικές και τις κλήσεις προς κινητό;

Απάντηση hellas online: Θεωρούμε ότι οι κλήσεις προς λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε διαφορετικές αγορές, ειδικά όσον αφορά την κατηγορία των αριθμών premium rate.

E6: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην υπό εξέταση αγορά;

Απάντηση hellas online: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην υπό εξέταση αγορά

E7: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες;

Απάντηση hellas online: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες

E8: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η ελληνική επικράτεια;

Απάντηση hellas online: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η ελληνική επικράτεια

Δοκιμασία τριών κριτηρίων

E9: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της EETT σχετικά με την πλήρωση του πρώτου κριτηρίου;

Απάντηση hellas online: Συμφωνούμε με τη θέση της Επιτροπής σχετικά με την πλήρωση του πρώτου κριτηρίου.

E10: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της EETT σχετικά με τη μη πλήρωση του δεύτερου κριτηρίου και συνεπώς την αποτυχία του τεστ των τριών κριτηρίων;

Η εταιρεία μας διαφωνεί ότι υφίσταται αποτελεσματικός ανταγωνισμός, πολλώ δε μάλλον όταν ο ΟΤΕ παραβιάζει συστηματικά τις υποχρεώσεις του στην Αγορά Χονδρικής Παροχής Αποδεδειγμένης Πρόσβασης (κατάχρηση από ΟΤΕ της δεσπόζουσας θέσης στις αγορές χονδρικής (πρόσβασης) για να ενδυναμώσει τη θέση του στις αγορές λιανικής (leverage of market power). Για να αντιμετωπισθεί λοιπόν αυτός ο κίνδυνος, προτείνουμε, σε περίπτωση που η EETT προχωρήσει σε απορύθμιση των αγορών λιανικής, να διατηρήσει τις υποχρεώσεις του ΟΤΕ σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων/σύζευξη στη λιανική, όπως αυτές καταγράφονται στην ΑΠ EETT 595/013/10.03.2011 (ΦΕΚ 533/6.4.2011) συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης του ΟΤΕ να υποβάλει στην EETT προς έγκριση τις προτάσεις σχετικά με τα συνδυαστικά προϊόντα τα οποία σκοπεύει να προωθήσει στην Αγορά, συνοδευόμενα από όλα τα απαραίτητα στοιχεία προκειμένου η EETT να εξετάσει τη συμβατότητα αυτών με τις διατάξεις περί ελεύθερου ανταγωνισμού.

Μεταξύ άλλων, θα πρέπει να υποχρεωθεί ο ΟΤΕ:

- I. Να προβαίνει σε αλληλένδετη πώληση προϊόντων/υπηρεσιών (bundling), υπό την προϋπόθεση ότι δεν παραβιάζει τις διατάξεις περί ελεύθερου ανταγωνισμού,
- II. Να κοινοποιεί εκ των προτέρων στην ΕΕΤΤ τα νέα πακέτα/προσφορές αλληλένδετης πώλησης ή τις τροποποιήσεις όρων υφιστάμενων πακέτων/προϊόντων μαζί με όλα τα απαραίτητα αναλυτικά στοιχεία,
- III. Να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι η πρότασή του δεν προκαλεί συμπίεση περιθωρίου κέρδους ή επιθετική τιμολόγηση.
- IV. Να μην προβαίνει σε οποιαδήποτε ανακοίνωση/εμπορική διάθεση των εν λόγω πακέτων πριν την έγκριση της ΕΕΤΤ.

Επομένως, ακόμα και αν κριθεί ότι υφίσταται αποτελεσματικός ανταγωνισμός – που όμως δεν υφίσταται – θα πρέπει:

- I. Να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων στις εθνικές αγορές Λιανικής Πρόσβασης στο Δημόσιο Τηλεφωνικό σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA, και Managed VoIP για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες και λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή γραμμή μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA (Αγορά 1), κατά τη διαδικασία του τρίτου γύρου ανάλυσης αγοράς,
- II. Για μία μεταβατική περίοδο, να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων στην υπό εξέταση Αγορά, τουλάχιστον έως ότου διενεργηθεί ο τρίτος γύρος ανάλυσης για τις αγορές α) Χονδρικής Παροχής αποδεσμοποιημένης πρόσβασης (συμπεριλαμβανομένης της από κοινού – μεριζώμενης – πρόσβασης) σε μεταλλικούς βρόχους και υποβρόχους (Αγορά 4) και β) Χονδρικής Παροχής ευρυζωνικών υπηρεσιών (Αγορά 5) προκειμένου να επιβληθούν στον ΟΤΕ οι υποχρεώσεις αναφορικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων στη Λιανική.

Έως ότου ολοκληρωθεί ο τρίτος γύρος ανάλυσης των ανωτέρω αγορών από την ΕΕΤΤ και επιβληθούν στον ΟΤΕ οι υποχρεώσεις αναφορικά με την αλληλένδετη πώληση, θεωρούμε ότι η άρση των υποχρεώσεων του ΟΤΕ στην αγορά Εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση, θα επιφέρει σοβαρότατο πλήγμα στον ανταγωνισμό.

Συνεπώς θα πρέπει να διατηρηθεί για τον ΟΤΕ η υποχρέωση ελέγχου των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή και συνδυαστικών υπηρεσιών, σύμφωνα με το Παράρτημα Ι της ΑΠ ΕΕΤΤ 595/013/10.03.2011 (ΦΕΚ 533/6.4.2011). Πολλώ δε μάλλον όταν δεν υφίσταται αποτελεσματικός ανταγωνισμός στις σχετικές αγορές, κάτι που αποδεικνύεται, μεταξύ άλλων, από το γεγονός ότι ο ΟΤΕ κατ'επανάληψη έχει προχωρήσει στην προώθηση οικονομικών προγραμμάτων χωρίς την έγκριση της ΕΕΤΤ¹¹ ενώ αρκετά από τα εν λόγω προγράμματα έχουν απορριφθεί από την ΕΕΤΤ διότι προσκρούουν και στις ουσιαστικές διατάξεις του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού.¹² Επιπροσθέτως, η μη ύπαρξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού (effective competition) αποδεικνύεται και από μια σειρά καταγγελιών των παρόχων κατά του δεσπζόντος φορέα εκμετάλλευσης, δηλαδή του ΟΤΕ, για παράβαση διατάξεων του κανονιστικού πλαισίου περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών και διατάξεων του δικαίου του ανταγωνισμού, όπου αναγνωρίστηκε η συμπεριφορά του ΟΤΕ ως παραβατική, ότι οι πρακτικές που ακολουθεί ο ΟΤΕ δεν συνάδουν με το ισχύον νομικό πλαίσιο και ότι, συνεπώς, βάσει της εν λόγω συμπεριφοράς, δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα στους άλλους παρόχους και κατ'επέκταση στη δομή της αγοράς.¹³

Συνεπώς:

¹¹ Βλ. ενδεικτικά τις υπ'αριθμ. Καταγγελίες 7803/07-10/19.07.2010, 8770/10-10/18.10.2010, 2652/09-11/30.09.2011, 464/04-12/27.04.2012, 273/04-13/1.04.2013 της hellas online Α.Ε, και τις υπ'αριθμ.3354/Φ.610/3.8.2010 και 4249/Φ.610/30.11.2010 Αποφάσεις Λήψης Προσωρινών Μέτρων της ΕΕΤΤ

¹² Βλ. ενδεικτικά την απόφαση ΕΕΤΤ 573/020/22.07.2010 (ΦΕΚ1373/2.9.2010) και 574/005/6.08.2010 (ΦΕΚ1376/2.9.2010).

¹³ Βλ. ενδεικτικά: την υπ'αριθμ.207/03-2013/7.03.2013 Καταγγελία /Αίτηση Λήψης Προσωρινών Μέτρων και Έκδοσης Προσωρινής Διαταγής, την υπ'αριθμ. 1230/11-12/9.11.2012 Επιστολή την υπ'αριθμ. 1426/05-11/20.05.2011 Καταγγελία – Αίτημα Επίλυσης Διαφοράς της hellas online Α.Ε και Βλ. επίσης την Απόφαση ΕΕΤΤ 653/11/22.5.2012

Από το σύνολο των ανωτέρω προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι τυχόν απορρύθμιση των αγορών λιανικής θα πρέπει να γίνει ταυτόχρονα με την ανάλυση των αγορών χονδρικής, αφού οι τελευταίες προφανώς ρυθμίστηκαν κατά την περίοδο που υφίστατο η ρύθμιση των αγορών λιανικής και ήταν αδύνατον να προβλεφθεί άρση των σχετικών υποχρεώσεων του ΟΤΕ.

Επιπροσθέτως προκύπτει ότι πρέπει να διατηρηθεί για τον ΟΤΕ η υποχρέωση ελέγχου των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή και συνδυαστικών υπηρεσιών (και συνεπώς τα συμπεράσματα για την ύπαρξη ή όχι συμπίεσης περιθωρίου κέρδους ή/και ληστρικής τιμολόγησης), σύμφωνα με το Παράρτημα Ι της ΑΠ ΕΕΤΤ 595/013/10.03.2011 (ΦΕΚ 533/6.4.2011). Επίσης θα πρέπει να υπάρξει ρητή πρόβλεψη για δυνατότητα αλλαγής / προσαρμογής των παραδοχών του μοντέλου που αναλύεται στο εν λόγω Παράρτημα Ι προκειμένου να ανταποκρίνεται στις συνθήκες της αγοράς.

Τέλος, υποβάλλουμε για μία ακόμα φορά το πάγιο αίτημα της εταιρείας μας να λάβει το πλήρες κοστολογικό μοντέλο ελέγχου των οικονομικών προγραμμάτων του ΟΤΕ σχετικά με την ύπαρξη ή όχι συμπίεσης περιθωρίου κέρδους.

4.4 ON TELECOMS

Παρατηρήσεις επί της Δημόσιας Διαβούλευσης

Με το παρόν, η Εταιρεία μας υποβάλλει τις παρατηρήσεις και τα σχόλιά της επί της Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ [σύμφωνα με το Άρθρο 17 του Ν. 4070/2012 (ΦΕΚ 82/Α/10.04.2012), και το άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, όπως τροποποιηθείσα, ισχύει], αναφορικά με τον 3ο γύρο ανάλυσης της αγοράς εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα)

Α. Ορισμός Αγοράς

E1. Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων;

Εκ προοιμίου, η Εταιρεία μας συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων δεν ανήκουν στην ίδια αγορά προϊόντων. Ως προς την εξέταση υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης, σημειώνεται ότι η πρόσβαση αποτελεί προϋπόθεση της απόκτησης υπηρεσιών τηλεφωνίας. Οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης παρέχονται μέσω της ανάπτυξης δικτύου πρόσβασης από τον εναλλακτικό πάροχο (ίδια μέσα) ή μέσω των χονδρικών υπηρεσιών αδεσμοποίησης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο και υποβρόχο (μέσω ΟΤΕ). Υφίστανται, εξάλλου, σημαντικές λειτουργικές διαφορές μεταξύ των λιανικών υπηρεσιών πρόσβασης και τηλεφωνίας. Άλλωστε, ως προς την εξέταση υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς, για την παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης αφενός και λιανικών υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας αφετέρου, απαιτούνται ξεχωριστές και διαφορετικές υποδομές/υπηρεσίες, ενώ το κόστος μεταστροφής εναλλακτικών παρόχων στην παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης μέσω ευκολιών που πρέπει να κατασκευάσουν ή να ελέγξουν οι ίδιοι σε σύντομο χρονικό διάστημα είναι απαγορευτικό. Θεωρούμε ότι οι υπηρεσίες πρόσβασης και τηλεφωνίας είναι συμπληρωματικές υπηρεσίες και όχι υποκατάστατες και συνεπώς δεν ανήκουν σε μια ενιαία σχετική αγορά.

E2. Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας ανήκουν σε χωριστές αγορές;

Είναι προφανές ότι τόσο από την πλευρά της λιανικής ζήτησης όσο και από την πλευρά της χονδρικής προσφοράς, δεν υπάρχει υποκαταστασιμότητα μεταξύ των κλήσεων από σταθερό και των κλήσεων από κινητό και επομένως δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά. Ως προς την υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης, υφίστανται ουσιώδεις λειτουργικές διαφορές μεταξύ των δύο υπηρεσιών (σταθερών και κινητών συνδέσεων/ κλήσεων), ενώ το κόστος των πρόσθετων κατασκευών και η επένδυση που θα απαιτούνταν για τυχόν υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς, υπό τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες, καθιστά την εν λόγω

υποκατάσταση εξαιρετικά απίθανη. Συμφωνούμε με την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η EETT σχετικά.

E3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

Συμφωνούμε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων, διότι εκτιμούμε ότι η σχετική ανάλυση της EETT είναι ορθή.

E4: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι κλήσεις προς κινητό ανήκουν στην ίδια αγορά με τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις;

Δεν έχουμε καταρχήν την ίδια άποψη με την EETT και δεν συμφωνούμε απόλυτα με το συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες κλήσεων προς κινητό ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών κλήσεων. Δεν θεωρούμε ότι έχουν αλλάξει σε τέτοιο βαθμό τα δεδομένα και οι συνθήκες της αγοράς που αποτέλεσαν τη βάση αξιολόγησης της EETT, κατά τον δεύτερο γύρο ανάλυσης της σχετικής αγοράς, και είχαν οδηγήσει την EETT στο συμπέρασμα ότι οι κλήσεις από σταθερό προς κινητό και οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις είναι υποκατάστατες υπηρεσίες και συνεπώς μπορούν να ενταχθούν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων. Θεωρούμε ότι ακόμη και σήμερα, κατά βάση, και με την εξαίρεση της μεμονωμένης περίπτωσης που περιγράφεται στη Διαβούλευση, σε σχέση με τις κλήσεις προς κινητά δίκτυα, τυχόν παρεχόμενες εκπτώσεις είναι περιορισμένες και αφορούν περιορισμένο αριθμό λεπτών ομιλίας. Ως εκ τούτου, έχουμε την άποψη ότι δεν έχει παγιωθεί ακόμη και σε τέτοιο βαθμό η διαφοροποίηση της κατάστασης, ώστε να θεωρηθεί ότι η εμφανιζόμενη τάση δικαιολογεί την αλλαγή της άποψης της EETT επί του συγκεκριμένου θέματος.

E5: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι κλήσεις προς τους λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με τις αστικές, υπεραστικές και τις κλήσεις προς κινητό;

Μολονότι είναι δυνατό να υποστηριχθεί η δυνατότητα υποκατάστασης από πλευρά προσφοράς, λαμβανομένων υπόψη παραγόντων όπως η χρήση κοινών υποδομών για την παροχή διαφορετικών υπηρεσιών, η εξέταση της υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της ζήτησης, αποδεικνύει ότι δύναται να διακριθεί και οριοθετηθεί μια ξεχωριστή αγορά που θα αφορά κλήσεις προς λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς αυξημένης χρέωσης/προστιθέμενης αξίας. Η ειδοποιός διαφορά της εν λόγω αγοράς σχετίζεται με τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών: Ενώ οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ή ακόμη και οι κλήσεις προς κινητά, ή συγκεκριμένους μη γεωγραφικούς αριθμούς ατελούς χρέωσης, μεριζόμενου κόστους ή/και προσωπικούς αριθμούς αποτελούν καθαρά «τηλεπικοινωνιακή» δραστηριότητα που περιλαμβάνει την εκκίνηση της κλήσης από το δίκτυο του καλούντος, τη δρομολόγηση αυτής και τον τερματισμό στο δίκτυο του καλούμενου, στις κλήσεις προς λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς αυξημένης χρέωσης/προστιθέμενης αξίας, αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία

για τον χρήστη είναι το περιεχόμενο της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας και όχι η τεχνική διευκόλυνση της δρομολόγησης της κλήσης.

E6: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην υπό εξέταση αγορά;

Συμφωνούμε ότι οι υπηρεσίες managed VOIP ως περιγράφονται στη διαβούλευση μέσω παρόχου δικτύου, που προσφέρονται μαζί με ευρυζωνική σύνδεση, μπορούν να θεωρηθούν ως υποκατάστατο των υπηρεσιών φωνής και ως εκ τούτου δύναται να ενταχθούν στην ίδια σχετική αγορά με τις υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας. Οι εν λόγω υπηρεσίες ελέγχονται από τους παρόχους δικτύου σε επαρκές επίπεδο και ικανοποιητικό βαθμό και διασφαλίζονται υψηλότερες εγγυήσεις ποιότητας, καθώς, κατά βάση, παρέχονται μέσω των εν λόγω υπηρεσιών, όλες οι δυνατότητες της παραδοσιακής τηλεφωνίας. Εξάλλου, δεν παρατηρείται κατά κανόνα ουσιώδης διαφοροποίηση των παρόχων δικτύου κατά την εφαρμογή των χρεώσεων σε σχέση με αντίστοιχες χρεώσεις παραδοσιακής τηλεφωνίας. Αναφορικά με το ζήτημα που σχετίζεται με λοιπές υπηρεσίες VOIP (μέσω παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου), δεν διαφωνούμε καταρχήν με την άποψη ότι ενδεχομένως στην παρούσα φάση είναι πρώιμο να κριθεί ότι οι εν λόγω υπηρεσίες ανήκουν στις ίδιες αγορές προϊόντων φωνητικής τηλεφωνίας. Εν πάσει περιπτώσει, θεωρούμε ότι η EETT οφείλει να παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά.

E7: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες;

Συμφωνούμε καταρχήν ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές υπηρεσιών λιανικών κλήσεων ανάλογα με τον χαρακτηρισμό των πελατών ως οικιακών ή μη οικιακών. Ως προς την υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης, οι υπηρεσίες λιανικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες είναι ουσιαστικά λειτουργικά υποκατάστατες, ενώ δεν αποδεικνύεται ότι υπάρχουν διαφορετικές δυναμικές προσφοράς όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών λιανικής φωνητικής τηλεφωνίας σε οικιακούς χρήστες από τη μια πλευρά και σε μη οικιακούς χρήστες από την άλλη, ώστε να δικαιολογείται η ένταξή τους σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων. Πέραν των όσων αναφέρονται στην ανάλυση της EETT, σημειώνουμε ότι οι διαχωρισμός μεταξύ οικιακών και μη οικιακών πελατών δύναται να διαφέρει από πάροχο σε πάροχο.

E8: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η ελληνική επικράτεια;

Συμφωνούμε κατ' αρχήν με τη θέση της EETT ότι η σχετική γεωγραφική αγορά για τις υπό εξέταση αγορές είναι εθνική. Οι συνθήκες ανταγωνισμού και οι συνθήκες της Ελληνικής αγοράς, λαμβανομένης υπόψη και της υφιστάμενης τιμολογιακής και εμπορικής πολιτικής του ΟΤΕ, υποδηλώνουν ότι δεν απαιτείται, επί του παρόντος, ορισμός περιφερειακών υπο-αγορών εντός της Ελληνικής επικράτειας.

B. Δοκιμασία τριών κριτηρίων

E9: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ σχετικά με την πλήρωση του πρώτου κριτηρίου;

Επί της ένατης ερωτήσεως της δημόσιας διαβούλευσης της ΕΕΤΤ, η Εταιρεία μας είναι απόλυτα σύμφωνη. Θεωρούμε ότι λόγω της ιδιαιτερότητας των συνθηκών στην Ελληνική αγορά, το πρώτο κριτήριο πληρούται: η αγορά υπόκειται σε υψηλούς και μη παροδικούς φραγμούς εισόδου, καθώς το υψηλό μη ανακτήσιμο κόστος που απαιτείται για την είσοδο στη σχετική αγορά σε συνδυασμό με τις οικονομίες κλίμακος και σκοπού δημιουργούν σημαντικούς φραγμούς εισόδου στον νεοεισερχόμενο. Αντιλαμβανόμαστε επίσης ότι η βιώσιμη είσοδος στις λιανικές αγορές απαιτεί σημαντικές επενδύσεις σε πωλήσεις και προώθηση, τιμολόγηση, προσωπικό εξυπηρέτησης πελατών, κλπ., καθώς όλα τα ανωτέρω είναι απαραίτητα. Η δραστηριοποίηση ενός παρόχου κλήσεων από σταθερή θέση απαιτεί εκτεταμένη διασύνδεση με τον ΟΤΕ σε τοπικό επίπεδο. Παράλληλα σημειώνεται ότι το πλεονέκτημα φήμης του ΟΤΕ, σε συνδυασμό με τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής αγοράς, καθιστούν αναγκαία την ανάληψη υψηλότερου κόστους για προώθηση και διαφήμιση των προϊόντων και εξυπηρέτηση πελατών από την πλευρά ενός νεοεισερχόμενου παρόχου.

E10: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ σχετικά με τη μη πλήρωση του δεύτερου κριτηρίου και συνεπώς την αποτυχία του τεστ των τριών κριτηρίων;

Δεν συμφωνούμε με την άποψη της ΕΕΤΤ ότι δεν πληρούται το δεύτερο κριτήριο της δοκιμασίας των τριών κριτηρίων. Κατά την γνώμη μας, δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι η αγορά τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ενώ, εξάλλου, οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής αγοράς υποδεικνύουν ότι η αγορά δεν έχει τέτοια χαρακτηριστικά που θα δικαιολογούσαν τον ισχυρισμό ότι η αγορά θα τείνει προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Μπορεί να παρατηρείται πτώση των μεριδίων αγοράς του ΟΤΕ, πλην όμως, είναι αυταπόδεικτο ότι ο ΟΤΕ εξακολουθεί να διατηρεί εν τοις πράγμασι ιδιαίτερα υψηλά μερίδια αγοράς, και να κατέχει σημαντική ισχύ στη σχετική αγορά. Η άποψη ότι ο ΟΤΕ διατηρεί σημαντική ισχύ στην αγορά δικαιολογείται απολύτως βάσει των συνθηκών της αγοράς, του μεριδίου που κατέχει ο ΟΤΕ αλλά και των λοιπών παραγόντων που προσδιορίζουν τη θέση του ΟΤΕ στην εν λόγω αγορά. Ως εκ τούτου, υπογραμμίζουμε ότι δεν υφίσταται σαφής τάση προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ενώ η σχετική αγορά έχει τέτοια δομή ώστε να μην τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό εντός ευλόγου χρονικού ορίζοντα. Η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού δεν αρκεί αφ' εαυτής για την αντιμετώπιση των πιθανών αστοχιών της αγοράς.

Το γεγονός δε ότι η ρύθμιση στις αγορές χονδρικής αποδεικνύεται ανεπαρκής για την αντιμετώπιση της έλλειψης αποτελεσματικού ανταγωνισμού καταδεικνύει την ανάγκη διατήρησης της εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης στη σχετική αγορά λιανικής.

Ενόψει των ανωτέρω, εκτιμούμε ότι δεν είναι ορθά τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ αναφορικά με την μη πλήρωση των απαιτούμενων κριτηρίων και την κρίση ότι υπό εξέταση αγορά δεν πρέπει να υπαχθεί πλέον σε ex ante ρύθμιση.

Αντίθετα, λόγω των εθνικών ειδικών συνθηκών, και μολονότι η υπό εξέταση αγορά δεν περιλαμβάνεται στη Σύσταση της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2007, για τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, θα πρέπει να διατηρηθεί η ex ante ρύθμιση, ως είχε καθορισθεί στους προηγούμενους γύρους ανάλυσης.

Καθώς δεν είμαστε σε θέση (ως μη έχοντες πρόσβαση στα σχετικά κοστολογικά στοιχεία) να αξιολογήσουμε τις επιπτώσεις από την προτεινόμενη απορρύθμιση της σχετικής αγοράς, πλην όμως είμαστε γνώστες της επιδειχθείσας, κατά το παρελθόν, συμπεριφοράς του ΟΤΕ, θεωρούμε ότι δεν θα πρέπει να αρθούν οι κανονιστικές υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ ως Επιχείρηση με Σημαντική Ισχύ στη σχετική αγορά. Εκτιμούμε ότι η διατήρηση όλων των εν λόγω υποχρεώσεων είναι εύλογη, αναγκαία, αναλογική και ενδεδειγμένη, υπό τις παρούσες συνθήκες, προκειμένου να διασφαλίζονται προϋποθέσεις αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι ο ΟΤΕ δεν ενεργεί καταχρηστικά, με τρόπο αθέμιτο και αντίθετο στα χρηστά ήθη.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην πράξη έχει διαπιστωθεί ότι ο ΟΤΕ προβαίνει σε εμπορική διάθεση πακέτων προϊόντων πριν την έκδοση της σχετικής εγκριτικής απόφασης της ΕΕΤΤ. Σε πλείστες μάλιστα περιπτώσεις, κατά τον έλεγχο των εν λόγω πακέτων, η ΕΕΤΤ αποφαινεται τελικώς ότι πακέτα προϊόντων που προτείνονται από τον ΟΤΕ προκαλούν συμπίεση περιθωρίου κέρδους και τίθενται όροι απαγόρευσης της διάθεσης αυτών. Εφόσον, ο ΟΤΕ, κατά παράβαση των ρυθμιστικών υποχρεώσεών του, προβαίνει στη διάθεση στην αγορά προσφορών που προκαλούν στρέβλωση του ανταγωνισμού, σε περίπτωση άρσης της σχετικής υποχρέωσης, είναι προφανές ότι η ήδη διαπιστωθείσα συμπεριφορά και πρακτική διάθεσης πακέτων που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό, θα εξακολουθήσει, κατά την απορρύθμιση της σχετικής αγοράς. Σε μια τέτοια περίπτωση όμως, οι συνέπειες της διάθεσης τέτοιου είδους πακέτων στην αγορά που θα στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, θα καταστούν ανεπανόρθωτες, καθώς ο έλεγχος αυτών θα μπορούσε να λάβει χώρα μόνο εκ των υστέρων.

Σε κάθε περίπτωση, και με την επιφύλαξη των ανωτέρω αναφερομένων, εάν η ΕΕΤΤ κρίνει ότι θα πρέπει να αρθούν οι σχετικές κανονιστικές υποχρεώσεις, η άρση αυτών δεν θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ άμεσα με τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης της ΕΕΤΤ στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης αλλά, κατόπιν της παρέλευσης ευλόγου χρονικού διαστήματος, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι ο ΟΤΕ δεν θα προβεί σε καταχρηστική εκμετάλλευση της εν τοις πράγμασι δεσπόζουσας θέσης του στην αγορά.

4.5 ΟΤΕ

Γενικές παρατηρήσεις

Η ΕΕΤΤ, στο πλαίσιο της παρούσας δημόσιας διαβούλευσης, για τον 3^ο γύρο ανάλυσης της λιανικής αγοράς δημόσια διαθέσιμων υπηρεσιών κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η συγκεκριμένη αγορά δεν απαιτείται να εξακολουθήσει να υπόκειται σε ex-ante ρύθμιση καθώς, κατά την εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων, έκρινε ότι δεν πληρούνται αθροιστικά τα τρία κριτήρια. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του 2^{ου} κριτηρίου που εξετάζει κατά πόσον η σχετική αγορά έχει τέτοια χαρακτηριστικά που δεν θα τείνει με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, καθώς όπως αναφέρει σχετικά «τα τελευταία χρόνια (2010-2012) παρατηρείται μία σημαντική πτώση των μεριδίων αγοράς του ΟΤΕ και μία πτωτική τάση στις τιμές των πακέτων/συνδυαστικών προσφορών του ΟΤΕ. Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ συμπεραίνει ότι υφίσταται μία τάση προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό κατά τη διάρκεια της παρούσας εξέτασης και αναμένει, δεδομένης της δυναμικής της σχετικής υπό ανάλυση αγοράς, στο προσεχές διάστημα η ανωτέρω τάση να εξακολουθεί να ισχύει ή/ και περαιτέρω να ενισχυθεί».

Ο ΟΤΕ είναι σύμφωνος με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ σχετικά με την ανταγωνιστική λειτουργία της αγοράς σε επίπεδο λιανικής και την συνακόλουθη πρόταση της για άρση των υφιστάμενων κανονιστικών υποχρεώσεων στην υπό ανάλυση αγορά. Ο ΟΤΕ είχε ήδη εκφράσει και στοιχειοθετήσει την άποψη αυτή κατά την δημόσια διαβούλευση για τον 2^ο γύρο ανάλυσης της συγκεκριμένης αγοράς που διεξήχθη τον Ιανουάριο του 2011. Πιο συγκεκριμένα, ο ΟΤΕ είχε επισημάνει ότι, η σημαντική μείωση σε σύντομο χρονικό διάστημα των μεριδίων αγοράς του ΟΤΕ, θα έπρεπε να οδηγήσει την ΕΕΤΤ στο συμπέρασμα ότι υφίσταται τάση προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό και συνεπώς, θα έπρεπε να είχε άρει τις κανονιστικές υποχρεώσεις ήδη κατά τον 2^ο γύρο ανάλυσης, λαμβάνοντας ιδιαίτερος υπόψη ότι η ανάλυση αγορών οφείλει να είναι προσανατολισμένη στο μέλλον (forward-looking). Επιπλέον, ο ΟΤΕ είχε επισημάνει ότι στα περισσότερα κράτη – μέλη της Ε.Ε, με χαρακτηριστικά

αγοράς και επίπεδο ανταγωνισμού ανάλογα με αυτά της Ελλάδας το 2011, η ρύθμιση στις υπό ανάλυση αγορές είχε ήδη αρθεί καθώς δεν πληρούνταν σωρευτικά τα τρία κριτήρια κατά την εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων. Τα συγκεκριμένα επιχειρήματα επιβεβαιώνονται πλήρως με βάση τα στοιχεία που παραθέτει η ΕΕΤΤ στην παρούσα ανάλυση αγοράς, καθώς το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ, με αναφορά στον όγκο της κίνησης, έχει μειωθεί από το 2010 έως το πρώτο εξάμηνο του 2012 περίπου κατά 10,7% και συγκεκριμένα, από 64,3% σε 53,6%. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό η ανάλυση μίας αγοράς να διεξάγεται εγκαίρως και με προσανατολισμό στο μέλλον (forward-looking), καθώς στην αντίθετη περίπτωση το αποτέλεσμα θα είναι η επιβολή μη αναγκαίων και μη αναλογικών ρυθμιστικών υποχρεώσεων σε μία ήδη εδραιωμένη ανταγωνιστική αγορά. Η καθυστέρηση απελευθέρωσης της υπό διαβούλευση αγοράς αποστέρησε από τον ΟΤΕ την δυνατότητα να ανταπεξέλθει επί ίσοις όροις στις προκλήσεις του ανταγωνισμού, αλλά και στις προκλήσεις που διαμορφώθηκαν από τα νέα δεδομένα στο οικονομικό περιβάλλον στην χώρα μας. Αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής υπήρξε η σοβαρή στρέβλωση του ανταγωνισμού εις βάρος του ΟΤΕ για δύο και πλέον έτη, ενώ πολύ περισσότερο απέβη εις βάρος των ίδιων των καταναλωτών οι οποίοι, σε συνθήκες διαρκούς μείωσης του οικογενειακού προϋπολογισμού, αναζητούν τρόπους για την ελάφρυνση των οικονομικών βαρών τους.

Παρά το γεγονός ότι η αναγνώριση εκ μέρους της ΕΕΤΤ των σημαντικών μεταβολών στην λειτουργία της αγοράς και στο επίπεδο ανταγωνισμού που επικρατεί καθυστέρησε σημαντικά, ο ΟΤΕ θεωρεί ότι αποτελεί αναμφισβήτητα θετικό βήμα προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης μίας πιο ευέλικτης ρυθμιστικής προσέγγισης που θα ευνοήσει τόσο την πραγματοποίηση επενδύσεων, όσο και την παροχή καινοτόμων και οικονομικά ελκυστικών λύσεων επ' ωφελεία του καταναλωτή, διασφαλίζοντας παράλληλα την ανταγωνιστική λειτουργία της αγοράς.

Ερωτήσεις διαβούλευσης

Ορισμός Αγοράς

Ε1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων;

Υπό το πρίσμα των παραπάνω γενικών διαπιστώσεων, θα θέλαμε να επικεντρωθούμε στα συνδυαστικά πακέτα και στην σημαντική επίδραση που έχουν αυτά σε όλες τις αγορές λιανικών υπηρεσιών σε σταθερή θέση. Η EETT στο κείμενο της διαβούλευσης αναγνωρίζει την σπουδαιότητα των συνδυαστικών προσφορών κατά την εξέταση του ορισμού της αγοράς, όμως – θεωρούμε – ότι η σημασία αυτή δεν αποτυπώνεται στα συμπεράσματα της.

Είναι σαφές ότι η κυρίαρχη τάση στην αγορά είναι οι καταναλωτές να προμηθεύονται πλέον συνδυαστικά πακέτα αντί μεμονωμένων υπηρεσιών¹⁴. Η διαπίστωση αυτή, σε συνδυασμό με τα στοιχεία που αναλυτικά παραθέτονται παρακάτω, θα έπρεπε να οδηγήσει την EETT σε μία διαφορετική και ίσως την πλέον δόκιμη θεώρηση του ορισμού των αγορών σε επίπεδο λιανικών υπηρεσιών που θα λαμβάνει υπόψη την στενή σχέση της αγοράς λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο με την αγορά κλήσεων και την κυρίαρχη επίδραση που ασκούν τα συνδυαστικά πακέτα στην συνολική δομή και λειτουργία της λιανικής αγοράς.

Ειδικότερα, η ανάγκη μίας κοινής ρυθμιστικής προσέγγισης στις αγορές λιανικής που θα λαμβάνει υπόψη τον κυρίαρχο ρόλο των συνδυαστικών πακέτων προκύπτει από τα ίδια τα στοιχεία που παραθέτει η EETT στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης. Πιο συγκεκριμένα, η EETT, κατά τον ορισμό της αγοράς, εξετάζει, στην ενότητα 3.2.1, την σχέση της λιανικής αγοράς κλήσεων με τη λιανική αγορά πρόσβασης και ειδικότερα, κατά πόσον οι δύο αγορές αποτελούν ουσιαστικά μια αγορά. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται κατά πόσον τα συνδυαστικά πακέτα κλήσεων και πρόσβασης συνιστούν μία ανεξάρτητη αγορά. Η EETT καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «Οι υπηρεσίες πρόσβασης και τηλεφωνίας είναι συμπληρωματικές υπηρεσίες και όχι υποκατάστατες. Επομένως, δεν ανήκουν σε μια ενιαία σχετική αγορά», ενώ όσον αφορά στα συνδυαστικά πακέτα αναφέρει ότι «οι υπηρεσίες που συνιστούν τα συνδυαστικά πακέτα/προσφορές υπηρεσιών πρόσβασης και τηλεφωνίας περιλαμβάνονται στις σχετικές αγορές των υπηρεσιών που πωλούνται μεμονωμένα

¹⁴ Βλ. BoR (13) 22: BEREC's response to the European Commission's questionnaire for the public consultation on the revision of the Recommendation on relevant markets: «Bundling of broadband retail services has become, in a number of Member States, the standard form of electronic communications services. According to the latest Eurobarometer, in 2011, more than 60% of the households in the EU purchased broadband services as part of a bundle, while this percentage was 48% for fixed telephony».

(δηλ. σταθερής πρόσβασης και κλήσεων από σταθερή θέση)». Η θεώρηση αυτή ωστόσο, αν και ενδεχομένως τυπικά ορθή, παρέχει μία στρεβλή και αποσπασματική εικόνα κυρίως ως προς την σημασία των συνδυαστικών πακέτων. Αναλυτικότερα, όσον αφορά την υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης:

- Η ΕΕΤΤ αναφέρει ότι «Τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η ΕΕΤΤ υποδεικνύουν ότι ο αριθμός των καταναλωτών που λαμβάνουν υπηρεσίες τηλεφωνίας από τους εναλλακτικούς παρόχους παραμένει υψηλότερος από τον αριθμό των καταναλωτών που λαμβάνουν υπηρεσίες πρόσβασης. Παραδείγματος χάριν, όπως μπορεί να συναχθεί από τον Πίνακα 7 στα τέλη του 2006 υπηρεσίες τηλεφωνίας από τους εναλλακτικούς λάμβαναν τουλάχιστον 955 χιλιάδες χρήστες, ενώ πρόσβαση μόλις 12 χιλιάδες. Στα τέλη του 2012, οι συνδρομητές που λάμβαναν υπηρεσίες τηλεφωνίας από τους εναλλακτικούς ήταν τουλάχιστον 1,9 εκατομμύρια, ενώ αυτοί που λάμβαναν πρόσβαση περίπου 1,84 εκατομμύρια.», καθώς και «Επιπρόσθετα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 6, το 4,2% του όγκου των βασικών τύπων κλήσεων (αστικών, υπεραστικών, κλήσεων από σταθερό σε κινητό και διεθνών) προήλθε το 2011 από τους έμμεσα συνδεδεμένους συνδρομητές». Με βάση τα στοιχεία αυτά, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «παρά την κοινή πρακτική σύζευξης (bundling) της πρόσβασης και των κλήσεων, τα διαφορετικά τμήματα της συνολικής υπηρεσίας που παρέχεται στους τελικούς χρήστες εξακολουθούν να έχουν διαφορετική ανταγωνιστική δυναμική». Εντούτοις, κατά την άποψη μας, τα στοιχεία αυτά όχι μόνο δεν αποδεικνύουν την ανεξαρτησία των λιανικών αγορών πρόσβασης και κλήσεων, αλλά μάλλον παρέχουν ισχυρές ενδείξεις για την στενή συσχέτιση των δυο αγορών. Όπως προκύπτει **το 97% των συνδρομητών των παρόχων επιλέγει να λαμβάνει υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων από τον ίδιο πάροχο** μέσω Αδεσμοποίησης Πρόσβασης στον Τοπικό Βρόχο ή Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών, ενώ ένα ποσοστό 93,6% των συνδρομητών λαμβάνει υπηρεσίες μέσω Αδεσμοποίησης Πρόσβασης στον Τοπικό Βρόχο. Αξίζει εδώ να αναφερθεί ότι η Εθνική Ρυθμιστική Αρχή της Ολλανδίας έκρινε, βασιζόμενη σε αντίστοιχα ποσοστά, ότι οι υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων συνιστούν ενιαία αγορά¹⁵ προχωρώντας μάλιστα στην μερική απορρύθμιση τους¹⁶.

15 Case NL/2012/1306: «Similar to its 2008 regulatory decision for fixed telephony, OPTA finds access and calls to be part of the same product market since in the Netherlands 98% of customers take the access subscription and

- Η ΕΕΤΤ, επιπλέον, αναφέρει ότι «Υπάρχουν σημαντικές λειτουργικές διαφορές μεταξύ των λιανικών υπηρεσιών πρόσβασης και τηλεφωνίας. Συνεπώς, είναι αρκετά σαφές ότι οι πελάτες δεν δύνανται να ανταποκριθούν σε μια τιμολογιακή αύξηση της μίας υπηρεσίας μεταστρεφόμενοι σε, ή αποκτώντας περισσότερη από, την άλλη υπηρεσία, δηλαδή δεν πρόκειται να ανταποκριθούν σε μια αύξηση πάνω από την ανταγωνιστική τιμή της λιανικής πρόσβασης αποκτώντας υπηρεσίες κλήσεων (και αντιστρόφως)». Ωστόσο, το γεγονός ότι δυο υπηρεσίες είναι λειτουργικά συμπληρωματικές δεν οδηγεί κατ' ανάγκη στο συμπέρασμα ότι μια αύξηση της τιμής της μιας δεν θα έχει ως αποτέλεσμα μια αύξηση της ζήτησης για την άλλη (δηλ. το κριτήριο για είναι υποκατάστατες) καθώς, όπως προαναφέρθηκε, το συντριπτικό ποσοστό των χρηστών επιλέγει να λαμβάνει υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων από τον ίδιο πάροχο και συνεπώς σε μία ενδεχόμενη αύξηση της λιανικής τιμής της πρόσβασης ή των κλήσεων από έναν πάροχο είναι πιθανότερο να οδηγήσει σε γενική μεταστροφή του τελικού χρήστη σε άλλον πάροχο για το σύνολο των υπηρεσιών του.

Επιπλέον, όσον αφορά την υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς:

- Η ΕΕΤΤ αναφέρει ότι «Για την παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης αφενός και λιανικών υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας αφετέρου, απαιτούνται ξεχωριστές και διαφορετικές υποδομές/υπηρεσίες. Προκειμένου να είναι σε θέση να εισέλθει στην αγορά πρόσβασης, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση έως και 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή, ένας εναλλακτικός πάροχος τηλεφωνικών κλήσεων θα πρέπει να ελέγχει υποδομές πρόσβασης είτε ιδιόκτητες είτε μισθωμένες (π.χ., ΑΠΤΒ, αποκλειστική χωρητικότητα («dedicated capacity»)), είτε μεταπωλούμενες (π.χ., ΧΕΓ). Τα προϊόντα χονδρικής που ήδη λαμβάνει ένας εναλλακτικός πάροχος, προκειμένου να παρέχει υπηρεσίες τηλεφωνίας (π.χ. εκκίνηση με ΠΦ), δεν του επιτρέπουν την παροχή υπηρεσιών πρόσβασης», καθώς και ότι «μέσα σε μια σύντομη χρονική περίοδο, οι πάροχοι υπηρεσιών τηλεφωνίας δεν θα μπορούσαν να μεταστραφούν στην παροχή υπηρεσιών

call services from one and the same provider» και «OPTA explains that in a greenfield approach, there would be no stimulus to provide access to the fixed telephony network separately from the calls services. In the presence of wholesale regulation, including C(P)S regulation, by Q2 2011 only 2% of end-users still take the two services from separate providers».

16 Case NL/2012/1306: «OPTA considers that, in the presence of wholesale regulation (i.e. carrier (pre-)selection (C(P)S) and wholesale line rental (WLR)) as well as significant pressure from voice over broadband (VoB) services, the retail market for single calls⁸ tends to effective competition, hence the second criterion of the three-criteria test is not met».

λιανικής πρόσβασης μέσω ευκολιών που πρέπει να κατασκευάσουν ή να ελέγξουν (π.χ., ΑΠΤΒ, ΧΕΓ) ως ανταπόκριση σε μια τέτοια αύξηση». Εντούτοις, μόλις το 3% των συνδρομητών των παρόχων λαμβάνει υπηρεσίες μέσω Προεπιλογής Φορέα, ενώ δεν υφίστανται πάροχοι που να παρέχουν αποκλειστικά υπηρεσίες πρόσβασης ή κλήσεων. Πράγματι, οι περισσότεροι πάροχοι έχουν προχωρήσει ήδη σε σημαντικές επενδύσεις στην Αδεσμοποίητη Πρόσβαση στον Τοπικό Βρόχο και καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού¹⁷ ή, σε μεμονωμένες περιπτώσεις, κάνουν χρήση της υπηρεσίας Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών. Και στις δύο περιπτώσεις, σε μία ενδεχόμενη αύξηση της τιμής της υπηρεσίας πρόσβασης ή κλήσεων ενός παρόχου θα υπήρχε άμεση ανταπόκριση από τους άλλους παρόχους οι οποίοι, χωρίς κόστος και ανάγκη για πρόσθετες επενδύσεις, θα ήταν σε θέση να αυξήσουν την προσφορά τους, τόσο στις υπηρεσίες πρόσβασης, όσο και κλήσεων. Σημειώνεται δε, ότι στην περίπτωση ενός παρόχου κλήσεων αποκλειστικά μέσω της υπηρεσίας Προεπιλογής Φορέα είναι δυνατή η παροχή υπηρεσίας πρόσβασης, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, μέσω της ρυθμιζόμενης υπηρεσίας Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών, για την παροχή της οποίας δεν απαιτούνται παρά μικρής κλίμακας προσαρμογές στα Πληροφοριακά Συστήματα του παρόχου. Η περίπτωση αυτή δεν είναι υποθετική. Αντιθέτως, πάροχος που δραστηριοποιείτο μέσω της υπηρεσίας Προεπιλογής Φορέα με την έναρξη παροχής της υπηρεσίας Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών (ΧΕΓ) δραστηριοποιήθηκε άμεσα και στην υπηρεσία πρόσβασης. Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ένας υποθετικός πάροχος θα είχε κίνητρο, στην παρούσα φάση ωρίμανσης της αγοράς, να παρέχει αποκλειστικά υπηρεσίες πρόσβασης ή κλήσεων, κάτι που επιβεβαιώνεται άλλωστε από την πολύ χαμηλή διείσδυση της υπηρεσίας Προεπιλογής Φορέα (χωρίς συνδυασμό με ΧΕΓ) που προαναφέρθηκε¹⁸. Συνεπώς, όπως επισημάνθηκε και στην περίπτωση της μελέτης της υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης, το γεγονός ότι δυο υπηρεσίες είναι λειτουργικά συμπληρωματικές δεν οδηγεί κατ' ανάγκη στο

¹⁷ Case NL/2012/1306: «OPTA explains that in a greenfield approach, there would be no stimulus to provide access to the fixed telephony network separately from the calls services. In the presence of wholesale regulation, including C(P)S regulation, by Q2 2011 only 2% of end-users still take the two services from separate providers».

¹⁸ Case NL/2012/1306: «OPTA explains that in a greenfield approach, there would be no stimulus to provide access to the fixed telephony network separately from the calls services. In the presence of wholesale regulation, including C(P)S regulation, by Q2 2011 only 2% of end-users still take the two services from separate providers».

συμπέρασμα ότι μια αύξηση της τιμής της μιας δεν θα έχει ως αποτέλεσμα μια αύξηση της προσφοράς για την άλλη (δηλ. το κριτήριο για είναι υποκατάστατες), ιδιαίτερα αν λάβει κανείς υπόψη ότι το συντριπτικό ποσοστό των χρηστών επιλέγει να λαμβάνει υπηρεσίες πρόσβασης και κλήσεων από τον ίδιο πάροχο.

Τέλος θα θέλαμε να επισημάνουμε τα ακόλουθα:

- Ο ΟΤΕ εμφανίζεται να έχει στα τέλη του 2012 μερίδιο αγοράς 62,4% βάσει των γραμμών πρόσβασης και στο πρώτο εξάμηνο του 2012 53,6% βάσει του όγκου κλήσεων. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι το μερίδιο αγοράς που εμφανίζει στην αγορά κλήσεων αντικατοπτρίζει καλύτερα το επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά λιανικών υπηρεσιών σε σταθερή θέση, καθώς το υψηλότερο μερίδιο στην αγορά πρόσβασης οφείλεται κατά βάση σε γραμμές πρόσβασης που αφορούν περιοχές χαμηλότερου εμπορικού ενδιαφέροντος (π.χ. περιοχές εξοχικής κατοικίας, μικροί οικισμοί), στις οποίες οι πάροχοι έχουν επιλέξει να μην δραστηριοποιούνται, αν και μέσω των υφιστάμενων ρυθμιζόμενων προϊόντων χονδρικής έχουν αυτή τη δυνατότητα, κυρίως γιατί δεν έχουν οικονομικό ενδιαφέρον (περιοχές με χαμηλό ARPU) και συνεπώς, ο ΟΤΕ εξακολουθεί να είναι η βασική επιλογή για τους καταναλωτές. Η διαπίστωση αυτή αναδεικνύει και τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά που έχει προσλάβει ο ανταγωνισμός εξαιτίας της δραστηριοποίησης των παρόχων μέσω επενδύσεων στην Αδεσμοποίητη Πρόσβαση στον Τοπικό Βρόχο.
- Αναλύοντας περαιτέρω τα συνδυαστικά πακέτα, παρατηρείται ότι, πλέον των συνδυαστικών πακέτων τηλεφωνίας και πρόσβασης, η πραγματικά κυρίαρχη τάση στην αγορά είναι η παροχή συνδυαστικών πακέτων, τα οποία συνδυάζουν τόσο υπηρεσίες τηλεφωνίας, όσο και ευρυζωνικότητας. Ειδικότερα, όσον αφορά τις συνδέσεις των εναλλακτικών παρόχων προκύπτει ότι το 81,3% των γραμμών Αδεσμοποίητης Πρόσβασης στον Τοπικό Βρόχο χρησιμοποιούνται για την παροχή τόσο υπηρεσιών τηλεφωνίας, όσο και ευρυζωνικότητας, δηλαδή για την παροχή πακέτων double-play, καθώς αυτά συγκεντρώνουν πλέον το ενδιαφέρον και την ζήτηση των χρηστών¹⁹.

¹⁹ Πορεία της Ευρυζωνικότητας στην Ελλάδα, ΕΕΤΤ, Β Τρίμηνο 2012 και Πορεία της Ευρυζωνικότητας στην Ελλάδα, ΕΕΤΤ, Γ Τρίμηνο 2010 «η ζήτηση για υπηρεσίες ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο έχει μειωθεί σημαντικά και το κύριο κίνητρο αγοράς ευρυζωνικών υπηρεσιών είναι η συνδρομή σε συνδυαστικά πακέτα, που

(ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ)

μειώνουν τον συνολικό τηλεπικοινωνιακό λογαριασμό του νοικοκυριού».

Συμπερασματικά, θα θέλαμε να καλωσορίσουμε την προοπτική απορρύθμισης της αγοράς κλήσεων και να επισημάνουμε ότι, κατά την άποψη μας, όλες οι αγορές λιανικής είναι στο σύνολο τους ανταγωνιστικές και συνεπώς, δεν θα πρέπει να επιδέχονται πλέον εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση. Με βάση την αρχή της αναλογικότητας, η ρύθμιση των συνδυαστικών πακέτων (πρόσβασης και κλήσεων) θα πρέπει να αντικατοπτρίζει τις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν στις αγορές που ανήκουν τα βασικά συστατικά τους, καθώς, σε διαφορετική περίπτωση, θα ακυρωνόταν στην πράξη η ουσία και το περιεχόμενο της απορρύθμισης της αγοράς κλήσεων. Για τον λόγο αυτό καλούμε την ΕΕΤΤ να προχωρήσει χωρίς καθυστέρηση στα αναγκαία βήματα για την ουσιαστική ολοκλήρωση της απορρύθμισης της αγοράς.

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι ήρθε το πλήρωμα του χρόνου να προχωρήσουμε σε ένα νέο τύπο ρύθμισης, μέσα από θέσεις που διαφαίνεται ότι υιοθετεί τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όσο και το BEREC²⁰. Είναι γνωστό ότι στους αμέσως προσεχείς μήνες αναμένεται να υιοθετηθεί η νέα Σύσταση για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, καθώς και η Σύσταση για τις υποχρεώσεις μη διακριτικής μεταχείρισης και πρακτικών κοστολόγησης. Στο πλαίσιο της επεξεργασίας της νέας Σύστασης για τις σχετικές αγορές προϊόντων, το BEREC έχει ταχθεί υπέρ της άποψης ότι λόγω των συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν πλέον στην αγορά λιανικής είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι η αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο δεν επιδέχεται πλέον εκ των προτέρων

²⁰ Βλ. BoR (13) 22: BEREC's response to the European Commission's questionnaire for the public consultation on the revision of the Recommendation on relevant markets: «BEREC considers that the market for access to the public telephone network at a fixed location for residential and non-residential customers (i.e. market 1 defined in the 2007 Recommendation on Relevant Markets), which is still subject to ex ante regulation in a majority of Member States, may be removed from the list.

Despite the existing regulation in almost all Member State, over recent years the following competitive trends have been observed in different Member States and to a varying extend:

- decrease in the incumbent's market share;
- take up of wholesale access services even in combination with the development of other infrastructures such as cable or FTTx solutions;
- migration from traditional telephone service to voice over broadband (VoB)³¹;
- increased importance of bundled offers, integrating access services, voice and other services/products;
- mobile cellular networks seems likely to be used commercially to provide local access and the provision of services including the public telephone service.

Hence, in the coming years, providing wholesale services - such as Carrier Selection (CS), Carrier Pre-Selection (CPS) and Wholesale Line Rental (WLR) -, and alternative technologies and infrastructures are available, the regulation of, market 1 as a retail market may not keep being necessary.»

κανονιστική ρύθμιση και ως εκ τούτου μπορεί να αφαιρεθεί από την Σύσταση²¹. Παράλληλα, στο πλαίσιο της νέας Σύστασης που αφορά τις υποχρεώσεις μη διακριτικής μεταχείρισης προτείνονται ασφαλιστικές δικλίδες και εγγυήσεις μέσα από την ρύθμιση των υπηρεσιών χονδρικής για την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς, που καλύπτουν και τα ζητήματα που τυχόν ανακύψουν σε σχέση με τα συνδυαστικά πακέτα²².

Υπό το πρίσμα αυτό, ο ΟΤΕ θεωρεί ότι, μετά την ολοκλήρωση του σχετικού διαλόγου σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την διαμόρφωση της νέας ρυθμιστικής προσέγγισης, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να προχωρήσει χωρίς καθυστέρηση στην ανάλυση της αγοράς λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο αίροντας τις σχετικές κανονιστικές υποχρεώσεις και ολοκληρώνοντας έτσι ουσιαστικά την απορρύθμιση των αγορών λιανικής. Σε διαφορετική περίπτωση, εάν υπάρξει καθυστέρηση αντίστοιχη με την καθυστέρηση της λιανικής αγοράς δημόσια διαθέσιμων υπηρεσιών κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση, θα οδηγηθούμε σε μία στρέβλωση του ανταγωνισμού, καθώς οι επιβαλλόμενες στον ΟΤΕ ρυθμιστικές υποχρεώσεις δεν θα ανταποκρίνονται στο επίπεδο ανταγωνισμού που έχει διαμορφωθεί στην αγορά, η δε απορρύθμιση της εν λόγω αγοράς δεν θα έχει κανένα ουσιαστικό όφελος και αντίκρυσμα για τον ΟΤΕ. Επιπλέον δυνητικά, μέσω των υποχρεώσεων που σχετίζονται με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων, η στρέβλωση αυτή θα οδηγούσε εμμέσως σε ρύθμιση μη ρυθμιζόμενων προϊόντων²³.

²¹ Βλ. BoR (13) 22: BEREC's response to the European Commission's questionnaire for the public consultation on the revision of the Recommendation on relevant markets: «Bundling of broadband retail services has become, in a number of Member States, the standard form of electronic communications services. According to the latest Eurobarometer, in 2011, more than 60% of the households in the EU purchased broadband services as part of a bundle, while this percentage was 48% for fixed telephony».

²² Βλ. BoR (13) 22: BEREC's response to the European Commission's questionnaire for the public consultation on the revision of the Recommendation on relevant markets: «While acknowledging the importance of the trend of increased prevalence and take-up of bundled offers, BEREC considers that the most important feature of bundling for regulatory purposes is ensuring the correct assessment of the impact of such practices at the wholesale level (and ultimately on retail competition). The regulatory playing field should allow all efficient operators purchasing wholesale services to compete effectively at the retail level, with the competitive process then dictating whether or not they are successful in meeting consumer preferences» και «regardless of the final definition of retail markets (and subject to any finding of SMP), wholesale markets should be defined in a manner that allows the technical and economic replicability of all the key elements included in the bundled offers available in the market. Bundles being built on different wholesale products, competition should be possible in most cases if each underlying wholesale product is technically and economically available».

²³ Σχόλια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην κοινοποίηση της Ιταλικής Ρυθμιστικής Αρχής αναφορικά με τις αρχές του τεστ συμπίεσης περιθωρίου Case IT/2010/1103: «On the basis of the present notification and the additional information provided by AGCOM, the Commission has the following comments: Potential regulation of competitive retail broadband and calls markets. The margin squeeze test guidelines proposed by AGCOM intend to prohibit TI's retail offers that are not replicable, according to the formula proposed, by alternative operators. This seems to potentially result in regulation of markets that are no longer susceptible to regulation in Italy, in particular the retail broadband and

calls markets. The Commission therefore invites AGCOM to modify the final measure in a way that clarifies that AGCOM would, in such a case, normally request TI to modify the related wholesale prices».

4.6 VODAFONE

Γενικά Σχόλια

Θεωρούμε ότι προκειμένου να διασφαλιστεί η λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα παρακάτω:

Θα πρέπει να υπάρξει ενδυνάμωση των ρυθμιστικών παρεμβάσεων σε όλες τις αγορές χονδρικής στις οποίες ο ΟΤΕ ρυθμίζεται, ώστε να αποφευχθεί η οποιαδήποτε στρέβλωση του ανταγωνισμού που ενέχει μια ενδεχόμενη άρση ρύθμισης της εν λόγω αγοράς. Η ΕΕΤΤ θα πρέπει να διασφαλίσει ότι δεν θα επιτραπεί στον ΟΤΕ να επεκτείνει την ισχύ που κατέχει στις διάφορες αγορές χονδρικής (π.χ στις Αγορές 4, 5 /2007) στις λιανικές σταθερές αγορές κλήσεων. Μέχρι να διεξαχθεί/ ολοκληρωθεί ο τρίτος γύρος ανάλυσης των ανωτέρω αγορών από την ΕΕΤΤ και επιβληθούν στον ΟΤΕ οι υποχρεώσεις αναφορικά με την αλληλένδετη πώληση, θεωρούμε ότι η άρση των υποχρεώσεων του ΟΤΕ στην αγορά Εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση, θα επιφέρει σοβαρότατο πλήγμα στον ανταγωνισμό. Επομένως θα πρέπει όλες οι κανονιστικές υποχρεώσεις της υπό εξέταση στη παρούσα διαβούλευση αγοράς, να μεταφερθούν/περάσουν στις αγορές της χονδρικής που ο ΟΤΕ ρυθμίζεται, για να διασφαλιστεί η αποφυγή οποιωνδήποτε πρακτικών από τον ΟΤΕ που συνιστούν ληστρική τιμολόγηση, συμπίεση περιθωρίου ή άλλου είδους πρακτικών που περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

Επιπλέον η ΕΕΤΤ θα πρέπει να συνεχίσει να εφαρμόζει όλες τις κανονιστικές υποχρεώσεις αναφορικά με τις αγορές λιανικής πρόσβασης (Αριθμ. Αποφ. 614/11/8-8-2011): *Ορισμός των εθνικών αγορών: (α) λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VOIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες και (β) λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στις εν λόγω αγορές, και υποχρεώσεις αυτών (2ος Γύρος Ανάλυσης).*

Όπως είναι κοινά αποδεκτό η Συμπίεση Περιθωρίου μεταξύ των τιμών κλήσεων λιανικής του ΟΤΕ και του κόστους των αντίστοιχων χονδρικών προϊόντων αποτελούν μια σημαντική απειλή για τα επιχειρηματικά πλάνα των άλλων παρόχων και ιδιαίτερα των εναλλακτικών παρόχων. Ως εκ τούτου η ΕΕΤΤ θα πρέπει να διασφαλίσει ότι το Παράρτημα Ι: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΩΝ Ή ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΙΣΧΥ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ, (το οποίο είχε συμπεριληφθεί στη απόφαση Αριθμ. 595/013/10-3-2011) της ΕΕΤΤ: *Ορισμός των εθνικών αγορών λιανικής των δημοσίων διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στις εν λόγω αγορές και υποχρεώσεις αυτών (2ος Γύρος Ανάλυσης)*), θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται απρόσκοπτα και στα πλαίσια της απόφασης της ΕΕΤΤ με Αριθμ. Αποφ. 614/11/8-8-2011, ώστε να αποφευχθεί η οποιαδήποτε μορφής Συμπίεσης Περιθωρίου κέρδους ή Ληστρικής Τιμολόγησης από τον ΟΤΕ. Κατά τον τρόπο αυτό θα μειωθεί ο κίνδυνος να διαταραχθεί η απρόσκοπτη διαδικασία ελέγχου – εφαρμογής του εν λόγω μοντέλου, η οποία θα έπληττε τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

Στο πλαίσιο αυτό θεωρούμε απολύτως απαραίτητο τον διεξοδικό έλεγχο από την ΕΕΤΤ (πριν το λανσάρισμα) όλων των προϊόντων λιανικής του ΟΤΕ (μεμονωμένα, συνδυαστικά, εκπτώτικα - προσφορές) που σχετίζονται με τις εν λόγω δύο αγορές προς αποφυγή πρακτικών όπως η ληστρική τιμολόγηση, η συμπίεση περιθωρίου ή άλλου είδους πρακτικών που περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Επιπλέον η ΕΕΤΤ θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι ο ΟΤΕ δεν θα προβαίνει σε οποιαδήποτε μορφή σταυροειδούς επιδότησης.

Περαιτέρω, για οποιαδήποτε νέα προσφορά top-up που ο ΟΤΕ ενδέχεται να προσφέρει σε κάποια ήδη υπάρχοντα πακέτα (bundles) θα πρέπει να εξακολουθήσει ο ΟΤΕ να ρυθμίζεται και να ισχύουν όλες οι κανονιστικές υποχρεώσεις των εθνικών αγορών λιανικής πρόσβασης (Αριθμ. Αποφ. ΕΕΤΤ 614/11/8-8-2011) καθώς η top-up προσφορά προσφέρεται ως bundle με τα ήδη υπάρχοντα προϊόντα του ΟΤΕ.

Επιπλέον θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι θα αποτραπούν πρακτικές ευνοϊκής τιμολόγησης/προσφορές του ΟΤΕ προς εταιρείες του ίδιου ομίλου του ΟΤΕ. Τέλος θεωρούμε ότι η πλήρης εφαρμογή (και όχι απλώς η επιβολή) των επιβεβλημένων κανονιστικών υποχρεώσεων από τον ΟΤΕ σύμφωνα με τα ανωτέρω, αποτελεί την προϋπόθεση για τη διαμόρφωση ενός υγιούς ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Απαντήσεις επί των ερωτήσεων της διαβούλευσης

Ορισμός Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων;

Η Vodafone αρχικά συμφωνεί με το συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες πρόσβασης και τηλεφωνίας είναι συμπληρωματικές υπηρεσίες και όχι υποκατάστατες.

E2: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας ανήκουν σε χωριστές αγορές;

Η Vodafone αρχικά συμφωνεί με το συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας ανήκουν σε χωριστές αγορές;

E3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

Η Vodafone συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;

E4: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι κλήσεις προς κινητό ανήκουν στην ίδια αγορά με τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις;

E5: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι κλήσεις προς τους λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με τις αστικές, υπεραστικές και τις κλήσεις προς κινητό;

Θεωρούμε ότι υπάρχουν κατηγορίες κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς π.χ προς κατηγορίες premium rate services, σύντομους κωδικούς, που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι δεν είναι λειτουργικά υποκατάστατες με τις αστικές, υπεραστικές και τις κλήσεις προς κινητό.

E6: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην υπό εξέταση αγορά;

Η Vodafone συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην υπό εξέταση αγορά.

E7: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες;

Η Vodafone συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι δεν υπάρχουν χωριστές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες;

E8: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η ελληνική επικράτεια;

Η Vodafone συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ το γεωγραφικό εύρος της αγοράς είναι η ελληνική επικράτεια;

Δοκιμασία τριών κριτηρίων

E9: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ σχετικά με την πλήρωση του πρώτου κριτηρίου;

Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι υπάρχουν υψηλοί και μη παροδικοί φραγμοί εισόδου στη λιανική αγορά εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα.

E10: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ σχετικά με τη μη πλήρωση του δεύτερου κριτηρίου και συνεπώς την αποτυχία του τεστ των τριών κριτηρίων;

Η Vodafone δεν συμφωνεί ότι υφίσταται αποτελεσματικός ανταγωνισμός τη στιγμή μάλιστα που υπάρχουν και καταγγελίες των εναλλακτικών παρόχων κατά του ΟΤΕ, για παράβαση διατάξεων του κανονιστικού και νομικού πλαισίου, όπου κρίθηκε ότι οι πρακτικές που ακολουθεί ο ΟΤΕ δεν συνάδουν με το ισχύον νομικό πλαίσιο και συνεπώς, βάσει της εν λόγω τακτικής που ακολουθεί ο ΟΤΕ, δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα στους άλλους παρόχους και στη δομή της αγοράς. Πρέπει να σημειωθεί μάλιστα ότι έχει παρατηρηθεί ότι ο ΟΤΕ παραβιάζει συστηματικά τις υποχρεώσεις του στην Αγορά Χονδρικής Παροχής Αποδεδειγμένης Πρόσβασης.

Για να αντιμετωπισθεί λοιπόν αυτός ο κίνδυνος, προτείνουμε, σε περίπτωση που η ΕΕΤΤ απορρυθμίσει τις εν λόγω αγορές λιανικής, να διατηρήσει τις υποχρεώσεις του ΟΤΕ σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων/σύζευξη στη λιανική, όπως αυτές καταγράφονται στην απόφαση της ΕΕΤΤ Αριθμ. 595/013/10-3-2011 συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης του ΟΤΕ να υποβάλει στην ρυθμιστική αρχή προς έγκριση τις προτάσεις σχετικά με τα συνδυαστικά προϊόντα τα οποία σκοπεύει να προωθήσει στην Αγορά, συνοδευόμενα από όλα τα απαραίτητα στοιχεία προκειμένου ο ρυθμιστής να εξετάσει τη συμβατότητα αυτών με τις διατάξεις περί ελεύθερου ανταγωνισμού. Μεταξύ άλλων, ο ΟΤΕ πρέπει να προβαίνει σε αλληλένδετη πώληση προϊόντων/υπηρεσιών (bundling), υπό την προϋπόθεση ότι δεν παραβιάζει τις διατάξεις περί ελεύθερου ανταγωνισμού, να κοινοποιεί εκ των προτέρων στην ΕΕΤΤ τα νέα πακέτα/προσφορές αλληλένδετης πώλησης ή τις τροποποιήσεις όρων υφιστάμενων πακέτων μαζί με όλα τα απαραίτητα αναλυτικά στοιχεία, να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι η πρότασή του δεν προκαλεί συμπίεση περιθωρίου κέρδους ή επιθετική τιμολόγηση, να μην προβαίνει σε οποιαδήποτε ανακοίνωση/εμπορική διάθεση των εν λόγω πακέτων πριν την έγκριση της ΕΕΤΤ.

Επομένως, για να υπάρχει αποτελεσματικός ανταγωνισμός θα πρέπει:

- Να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις του ΟΤΕ σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων στις εθνικές αγορές (α) λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο

σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VOIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες και (β) λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στις εν λόγω αγορές, και υποχρεώσεις αυτών (Αγορά 1), κατά τη διαδικασία του επόμενου γύρου ανάλυσης της Αγοράς 1,

- Να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις του ΟΤΕ σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων στην υπό εξέταση Αγορά, τουλάχιστον μέχρι να διενεργηθεί ο τρίτος γύρος ανάλυσης στις αγορές α) Χονδρικής Παροχής Αποδεσμοποιημένης Πρόσβασης (συμπεριλαμβανομένης της από κοινού – μεριζώμενης – πρόσβασης) σε μεταλλικούς βρόχους και υποβρόχους (Αγορά 4) και β) Χονδρικής Παροχής Ευρυζωνικών Υπηρεσιών (Αγορά 5) προκειμένου να επιβληθούν στον ΟΤΕ οι υποχρεώσεις αναφορικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων στη Λιανική. Μέχρι να διεξαχθεί/ ολοκληρωθεί ο τρίτος γύρος ανάλυσης των ανωτέρω αγορών από την ΕΕΤΤ και επιβληθούν στον ΟΤΕ οι υποχρεώσεις αναφορικά με την αλληλένδετη πώληση, θεωρούμε ότι η άρση των υποχρεώσεων του ΟΤΕ στην αγορά Εθνικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση, θα επιφέρει σοβαρότατο πλήγμα στον ανταγωνισμό.
- Να διατηρηθεί για τον ΟΤΕ η υποχρέωση ελέγχου των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή και συνδυαστικών υπηρεσιών, σύμφωνα με το Παράρτημα Ι: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΩΝ Ή ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΙΣΧΥ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ της ΑΠ ΕΕΤΤ 595/013/10-03-2011, τη στιγμή μάλιστα που δεν υφίσταται αποτελεσματικός ανταγωνισμός στις σχετικές αγορές, κάτι που αποδεικνύεται μεταξύ άλλων και από το γεγονός ότι ο ΟΤΕ έχει προχωρήσει αρκετές φορές στην προώθηση οικονομικών προγραμμάτων χωρίς την έγκριση της ΕΕΤΤ ενώ αρκετά από τα εν λόγω προγράμματα έχουν απορριφθεί από την ΕΕΤΤ.

4.7 WIND

[ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ]